פרייז נאר 10 גראשען

הײנט 8 זײטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 182 | לאָדז, מיטוואָך י"ב אב תר"צ | אכטער יאָהרגאַנג | Łódź, Sroda, 6 sierpnia 1930 r. | № 182

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

פּרעמיער מאַניו איז פעראַנטוואָרטליך

פאַר דער זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג

ערקלערט דער רומענישער קעניג קאַראָל

בוקאַרעשט, 5 (ט"א טעלעגראַפיש).

צוליב דער ווייטערדיגער אנטיסעמיטישער אגיטאַציע אין רומעניען האָט קעניג קאַראָל ערקלערט, אַז ער מאַכט פערזענליך פעראַנטוואָרטליך פאַר דער זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג דעם פּרעמיער מאַניו.

אין שייכות דערמיט רעכענט מען, אַז די שוץ-מיטלען צו זיכערן די יודישע בעפעלקערונג וועלען בעדייטענד פערשטאַרקט ווערען.

קוזיסטען וואַרפען באָמבעס אויף יודישע הייזער

בוקאַרעשט, 5 (ט"א טעלעגראַפיש).

אין שטעטעל ראַנאַ היינטער טשערנאָוויץ האָט מען דריי א זייגער בייַנאַכט געוואָרפען א באָמבע אויפ'ן הויז פון דעם הער מנחם רופּינער. צום גליק האָט די באָמבע נישט עקספּלאָדירט.

די פּאָליציי האָט אַדורכגעפירט אַן אויספאָרשונג און האָט דערביי געמאַכט א סענסאַציאָנעלע ענטדעקונג אַז געמליך: אין א האָטעל פון שטעטעל האָט מען געטראָפען עטליכע קוזיסטען צווישען זיי די בעקאַנטע אַנטיסעמיטישע אַוואַנטוריסטען דאַנילאַ און טאַשו.

די פּאָליציי האָט דאַן איבערגעלאָזט אין פּאָליציאַנט אין האָטעל צו היטען די קוזיסטען און אין צוריק אוועק צו הויבטערס הויז בכדי אויפ'ן אָרט ווייטער צו פירען די אויספאָרשונג. דאָס האָבען אויסגענוצט די פערהאַלטענע קוזיסטען און זענען ענטלאָפען. זיי האָבען אָבער איבערגעלאָזט זייער באַגאַזש.

ווען די פּאָליציי איז צוריקגעקומען און געמאַכט א רעוויזיע אין דעם איבערגעבליבענעם באַגאַזש האָט זי ווידער געמאַכט א סענסאַציאָנעלע ענטדעקונג. אין באַגאַזש פון אַנטיסעמיט דאַנילאַ האָט מען געפונען א האַנד-באָמבע פון פראַנצויזישען סיסטעם.

עס איז תיכף אַלאַרמירט געוואָרען די סיגוראַנציע, וועלכע מאַכט ענערגישע בעמיהונגען צו כאַפּען די ענטלאָפענע קוזיסטען.

קיין דאַרנאַ איז אויך ארויסגעפאָדערט דער שעף פון דער סיגוראַנציע.

אונזער נייער גרויסער ראָמאַן

וואָס וועט זיין אַן איבעראַשונג פאַר אַלע חשוב'ע פריינד און לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

הויבט זיך אָן צו דרוקען דעם

היינטיגען פרייטאג.

מאַרשאַל פּילסודסקי וועט זיך בעטייליגען

אין לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר אין ראַדאָם

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען וועט מאַרשאַל פּילסודסקי זיך בעטייליגען אין לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר אין ראַדאָם און וועט דאָרט האַלטען א רעדע וועגען אַקטועלע פּאָליטישע פראַגען.

ווידער ערד-ציטערניש אין איטאַליען

וויען, 5. (א.) אויפ'ן גרונד אויף וועלכען עס איז די פערגאַנגענע וואָך פאָרגעקומען די ערד-ציטערניש האָט מען היינט ווידער געפיהלט א לייכטע ערד-ציטערניש.

דער בנין פון שטאָט-ראַט אין ריאָנעראָ איז בעשעדיגט געוואָרען.

אין פּאָטענציאַ האָט מען די פערגאַנגענע נאַכט ווידער געפיהלט א ערד-ציטערניש. די בעפעלקערונג האָט פערלאָזען די הייזער און פערבראַכט די נאַכט אונטער'ן פרייען הימעל.

בכדי צו בעקומען די אַרגענטינער וויזע

מוז מען האָבען א געבורטס-מעטריקע

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). לויט א נייער פעראָרדנונג פון דער אַרגענטינישער אַמבאַסאַדע אין וואַרשאַ, וועלען פּערזאָנען, וואָס וועלען נישט צושטעלען אין קאָנסולאַט קיין געבורטס-מעטריקעס נישט בעקומען די אַרגענטינישע וויזע.

סאַנאַציע-קריזן געגען פּרעמיער סלאַוועק

אַנהויב הערבסט זאָל זיך די איצטיגע רעגירונג אָנגעבן אין דימיסיע

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). אין דער סאַנאַציע האָט זיך אָנגעהויבען א שאַרפע קאַמפּאַניע געגען פּרעמיער סלאַוועק. אויף א גאַנצע רייה געהיימע בעראַטונגען און גרעסערע פערזאַמלונגען אין וועלכע עס בעטייליגען זיך אָנגעזעהענע פיהרער פון דער סאַנאַציע ווערט כסדר אַטאַקירט פּרעמיער סלאַוועקס פּאָליטיק.

אויף איינע פון די לעצטע פערזאַמלונגען איז אָנגענומען געוואָרען א רעזאָלוציע וועגען פּרעמיער סלאַוועקס דימיסיע. עס ווערען דערביי אַרויסגערוקט די קאַנדידאַטור פון דעם פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי און פון דעם האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי.

מען רעכענט דערביי אַז אַנהויב הערבסט ד.ה. אָנגעפעהר אין א חודש אַרום וועט די איצטיגע רעגירונג זיך אָנגעבען אין דימיסיע.

אויב דאָס וואָלט געשעהן, וואָלט דער סיים באַלד פּונאַנדערגעלאָזט געוואָרען און עס וואָלטען בעשטימט געוואָרען נייע וואַהלען.

עס וואָלט דאַן געשאַפען געוואָרען א נייער „פּאָליטישער קאַבינעט".

א בלוטיגער צוזאַמענשטויס צווישען אינדוסען און מוזולמענער

לאָנדאָן, 5 (ספּ. טעל.) פון קאַלקוטאַ אין מען מעלדעט, אַז אין באַליאַ, וואָס ליגט הונדערט קילאָמעטער אויף צפון מזרח פון קענאָיערס, איז נעכטען פּאָרגעקומען א צוזאַמענשטויס צווישען אינדוסען און מאַכמעדאַנער. די סבה פון צוזאַמענשטויס איז געווען א אינדישע פּראָצעסיע, וועלכער עס האָבען זיך בעליגט אייבער פּופציג טויזענד מאַן.

די פּראָצעסיע איז פערבייגעגאַנגען פאַר א מאַכמעדאַנישען מעטשעט. די מעכמעדאַנער האָבען באַלד אַפּשליסען די אינדוסען פון זייער מעטשעט. עס איז געקומען צו א געוואַלדיגען צוזאַמענשטויס, בעת וועלכען פינף פּערזאָן זענען דערהרגעט געוואָרען און 16 שווער פערוואונדעט. די לאַגע איז געווען אַזוי געפעהרליך, אַז די פּאָליציי האָט געמוזט זיך בענוצען מיט געוועהר.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין בליהענדען עלטער פון 22 יאָהר אונזער הייסגעליבטער און אונפערגעסליכער זוהן, ברודער און שוואָגער

נ"ע שמעון בן ר' מנחם מענדל נ"י

הימעלפאַרב

די לויה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, 1 א זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז זשעראָמסקא 41 (פּאָנסקאַ, גרינער מאַרק), וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

5080

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי ביי פּרעמיער סלאַוועק

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש). פּרעמיער סלאַוועק וועלכער איז נעכטען צוריקגעקומען פון גדיניע האָט היינט אויפגענומען אויף א לענגערע קאָנפערענץ דעם אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי.

היינט שפּילט ווינער „הכח" אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). מאָרגען מיטוואָך קומט פאָר אויפ'ן פּלאַץ פון „פּאָלאָניאַ" דער מעטש צווישען ווינער „הכח" און דער רעפּרעזענטאַנץ פון די יודישע קלובען אין וואַרשאַ.

אין דער רעפּרעזענטאַנץ בעטייליגען זיך נישט די קלובען „מכבי" און „גוויאַזדאַ".

„מכבי" בעטייליגט זיך נישט צוליב דעם קאָנפליקט מיט דער לייטונג פון „מכבי".

א סאָוויעט=רעגירונג אין צענטראַל=כינא

דעם 1 אויגוסט איז אין די פּראָווינצען הופּעי, הונאַן און קיאַנסי פּראָקלאַמירט געוואָרען אַ סאָוויעט=רעגירונג. — די קאָמוניסטען האַלטען ווייטער טשאַנגטשו. — נאַנקינער רעגירונג פאָדערט צו עוואַקויִרען האַנקאַו פון די אויסלענדער

לאָנדאָן, 5. (ספּ. טעל.) לויט מעלדונגען פון מאַנכיי, זענען די ידיעות וואָס די נאַנקינער רעגירונג האָט פאַרשפּרייט אַז די קאָמוניסטען זענען אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון טשאַנגשאַ נישט אמת. די שטאָט געפינט זיך נאָך בידאַיצט אין די הענד פון די קאָמוניסטען. דאָס מיליטער פון דער נאַנקינער רעגירונג, וואָס האָט אונטערן שוץ פון דעם אַרטילעריע-פייער פון די קריגס-שיפען אַטאַקירט די שטאָט איז אָפּגעשטויסען געוואָרען.

דעם 1-טען ד.ח. האָט זיך אין טשאַנגשאַ פּראָקלאַמירט אַ סאָוויעט-רעגירונג פאַר די פּראָווינצען הופּעי, הונאַן און קיאַנסי.

אין האַנקאַו איז די לאַגע אויך געפערליך, אַז די יאַפּאַנישע רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען אַ באַפעהל, אַז די פלאָטיליע פון 24 קאָנטר-טאָרפּעדאָ שיפען וואָס געפינט זיך אין פאָרט סאַסעבאָ, זאָל תיכף אַרויספאָהרען קיין האַנקאַו, אַלע אויסלענדער האָבן פאַרלאָזען נאַנטשאַנג.

די נאַנקינער רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו די אויסלענדישע קאָנסולען, מיט אַ פאָדערונג, אַז די אויסלענדער זאָלען תיכף עוואַקויִרט ווערען פון האַנקאַו, ווייל די שטאָט קען אַ ליאַרע טאָג אַריינפאַלען אין די הענד פון די קאָמוניסטען.

וויען, 5. (אַ) די כינעזישע רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו דער אַמעריקאַנישער אַמבאַסאַדע אַז פעקין מיט אַ בקשה אַרויסצוגעבען אַ פאַראָרדנונג די אַמעריקאַנער בירגער, וואָס וואוינען אין קאַנטשאַו ווי אַמשנעלסטע צו פאַרלאָזען די שטאָט און זוכען זיך אַ מערה זיכער אָרט.

די אונטער אָפּיציערען פאָדערן אַ סוף צו מאַכען מיט'ן סיים

וואַרשע, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דעם צוזאַמענפאָהר פון די רעזערוו-אָפּיצירען וואָס איז היינט געשלאָסען געוואָרען איז אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע פּאָליטישע רעזאָלוציעס.

אין איין רעזאָלוציע ווערט געזאָגט, אַז עס מוז ענדליך אַ סוף געמאַכט ווערען צום סיים, אַנשטאָט דעם סיים דאַרף געשאַפען ווערען אַ נייעצנע בערישע קאַמער פון פאָרשטעהער פון געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און פּראָפעסיאָנעלע פאַראיינען, די דאָזיגע קאַמער זאָל אַ סוף מאַכען צו די פּאַרטייען און ווען עס וועלען בלייבען אין פּוילען נאָך דריי פּאַרטייען וועט מען רעדען וועגען אַ פּאַרלאַמענט.

דער צוזאַמענפאָהר האָט אויך אָפּגעשיקט אַ טעלעגראַמע צום מאַרשאַל פּילסודסקי אין וועלכער עס ווערט געזאָגט אַז די אונטער-אָפּיצירען פון גאַנץ פּוילען, זענען גרייט צו קומען צו הילף אויף זיין רוף.

די היצען אין אַמעריקאַ האָבען זיך פאַרוואַנדעלט אין אַ נאַטור=קאַטאַסטראָפע

די לאַנדווירטשאַפט האָט געליטען אומגעהויערע שאָדענס וואָס וועלן ערשט קענען אויסגעבעסערט ווערען אין משך פון יאָהרען

לאָנדאָן, 5. (אַ.) פון ניו-יאָרק איז מען מודיע, אַז זייט דעם 17 פון פאַרגאַנגענעם חודש, הערשט אין די צענטראַל-מערב'דיגע און מזרח'דיגע שטאַטען אויסערגעוועהנליך שטאַרקע היצען, וואָס דערגרייכען פון 40 ביז 45 גראַד צעלזיוס.

דער שאָדען, וואָס איז ענטשטאַנען צוליב די היצען איז זעהר גרויס. דער פּרעזעס פון לאַנדווירטשאַפטליכען פאַרבאַנד האָט געמעלדעט דעם פּרעזידענט הובער, אַז די טריקעניש האָט זיך פאַרוואַנדעלט אין אַ נאַטור-קאַטאַסטראָפע פאַר צוויי דריטעל פון לאַנד. דער שאָדען איז זעהר אַ שלעכטער די פעלדער זענען אויסגעטריקענט. אויף מזרח פון טייך מיסיסיפּי קומען פאָר שׂרפות אויף געוואַלדיגע וואַלד-שטחים.

די רעגירונג מוז תיכף קומען צו הילף דער לאַנדווירטשאַפט. דער שאָדען, וואָס די טריקעניש האָט אָנגעמאַכט איז אַזוי גרויס, אַז עס וועט מוזען געדויערען אַ רייהע פון יאָהרען, ביז ער וועט קענען אויסגעגליכט ווערען.

קופּאָן 20
דריטע סעריע
פון גרויסען פּרעמיען-קאָנקורס
פון „נ״יעם פאָלקסבלאַט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פּרעמיען-קאָנקורס, איז נויטיג צו צושטעלען בלויז 20 קופּאָנען
שנייד אויס דעם קופּאָן!

די נעכטיגע קאָנפערענץ פון די הורט=סוחרים אין לאָדז

בעשלאָסען געוואָרען צו ווענדען זיך מיט אַ מעמאָריאַל צום פּרעזעס פון מיניסטערען=ראַט

נעכטען איז אָוונד איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען סוחרים-פאַראיין פּיעטריקאָווער 10, פאָרגעקומען אַ אינפאָרמאַציע-קאָנפערענץ פון די הורט סוחרים, וואָס פיהרען נישט קיין ביכער.

ווי בעקאַנט, האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום, אַרויסגעגעבען אַ צירקולאַר, לויט וועלכען די הורט סוחרים, וואָס ווילען גענייסען פון די הנחה און צאָהלען נאָר איין פּראָצענט אומזאַצשטייער מוזען צושטעלען אַ גענויע רשימה פון די סוחרים, וועמען זיי האָבען אין משך פון יאָהר 1929 פאַרקויפט סחורה. צוליב דעם אַבער וואָס אין דעם דאָזיגען יאָהר זענען כמעט אַלע טראַנזאַקציעס געמאַכט געוואָרען אין מזומן, זענען נישט די הורט-סוחרים ביכולת צוצושטעלען אַזעלכע רשימות.

אויף דער נעכטיגער קאָנפערענץ, וואָס איז געפיהרט געוואָרען דורכ'ן וויצע-פּרעזעס פון סוחרים פאַראיין האַטמאַן בהאַלט האָט דירעקטאָר שוואַרצמאַן געהאַלטען אַ רעפעראַט אין וועלכען ער האָט געשילדערט די געשאַפענע לאַגע.

דירעקטאָר שוואַרצמאַן האָט ערקלערט אַז דער צענטראַלער סוחרים-פאַראיין האָט תיכף נאָכדעם ווי עס איז ערשינען דער צירקולאַר פון פינאַנץ-מיניסטעריום דערויף רעאַגירט. עס זענען אַרויסגעאַרבייט געוואָרען מעמאָריאַלען צום האַנדעלס-מיניסטעריום, צום פּרעזעס פון דער פינאַנץ-קאַמער און צו דער האַנדעלס-קאַמער אין וועלכע עס זענען געבראַכט געוואָרען די אַרגומענטען וואָס בעריקטיגען די נעראַכטע שטעלונג פון די סוחרים און עס ווערט געפאָדערט אַ לאָזאַלע אָנווענדונג פון אויבען דערמאָנטען צירקולאַר.

אונאַבהענגיג דערפון האָט אַ רעקלאַמאַציע פון פאַראיין בעזוכט דעם פּרעזעס פון דער פינאַנץ-קאַמער קוכאַרסקי און פאַר איהם געשילדערט די לאַגע פון די הורט-סוחרים.

ווייטער האָט דירעקטאָר שוואַרצמאַן ערקלערט, אַז אין אַ געשפּרעך מיט'ן דירעקטאָר פון פינאַנץ-מיניסטעריום ד״ר מיכאַלסקי האָט דער לעצטער ערקלערט אַז פון דער גאַנצער מלוכה סיגנאַליזירט מען איהם וועגען אַ בעסערונג אין דער אינדוסטריע און אין האַנדעל און דעריבער איז ער אין דער מיינונג אַז די סוחרים קענען איצט צאָהלען.

נאָכ'ן רעפעראַט פון דירעקטאָר שוואַרצמאַן האָט זיך ענטוויקעלט אַ דיסקוסיע בעת וועלכע עס זענען אַרויסגערוקט געוואָרען פאַרשידענע פאָרשלאַגען צווישען אַנדערע אויך אַ פאָרשלאַג זיך צו ווענדען צום פּרעזעס פון דער פינאַנץ-קאַמער, אַז צו דער רעוויזיאָנס קאָמיסיע ביי דער פינאַנץ-קאַמער זאָלען צוגעלאָזט ווערען פאָרשטעהער פון אַלע סוחרישע אינסטיטוציעס.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס אויסצואַרבייטען אַ מעמאָריאַל צום פּרעזעס פון מיניסטערען ראַט וועגען דער טראַגישער לאַגע און וועלכע עס געפינט זיך דאָס סוחרטום. אַ הויך קעם וועט דאָס סוחרטום בעטען דעם פּרעזעס פון מיניסטערען ראַט אַז עס זאָל רעלעגירט ווערען קיין לאָדז פאָרשטעהער פון דער צענטראַלער מאַכט, וואָס זאָלען אויפ'ן אָרט פעסטשטעלען דעם פּאַקטישען צושטאַנד פון די סוחרים.

לאָסען
צו דער
4-טער קלאַס
21. מלוכה=לאָטעריע
זענען ביי אונז צום טוישען ווי אויך צום נייעם איינקויף
די ציהונג
מאָרגען און איבערמאָרגען.
די אַלגעמיינע סומע געווינסען
32 מיליאָן ז.
יעדער צווייטער לאָס געווינט!
די עלטסטע, גרעסטע און גליקליכסטע קאָלעקטור אין פּוילען
E. LICHTENSTEIN
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 11 i 72
די בעשטעלונגען פון דער פּ. אָהינץ ערלעדיגן מיר מיט דער געגענזייטיגער פּאָסט, — P.K.O. קאָנטאָ 64.209
די פירמע עקזיסטירט פון 1835 יאָהר.

אָפּקלאַנגען פון דער שׂרפה אין קינאָ „אָאַזאַ" אין לאָדז

געשטאָרבען דער אָפּגעברענטער מעכאַניקער

(פּ) ווי מיר האָבען שוין נעכטען מיטגעטיילט אין אונזער צייטונג איז אין קינאָ „אַאַזאַ" אויסגעבראָכען אַ שׂרפה. און נאָר אַ דאַנק דער אָפּפערוויליגקייט פון אַנטאָני קאַלענדאַ און זיין 14 יאָהריגען זוהן פראַנטישעק איז נישט געקומען צו קיין גרויסער קאַטאַסטראָפע. דער 14-יעהריגער מעכאַניקער קאַלענדאַ ביי וועלכען ס'האָבען אָפּגעברענט ביידע פיס, איז אין שפּיטאָל, אין שווערע ליידען געשטאָרבען.

די פּאָליציי האָט פאַרגענומען אַן אויספאָרשונג, כדי פעסטצושטעלען די סיבות פון דער שׂרפה און האָט פעסטגעשטעלט פאָלגענדעס: דער היזק וועלכען ס'האָט געליטען דער אינהאַבער פון קינאָ י. לעווין בעטרעפט 12 טויזענד דאָלאַר (ס'זענען פאַרברענט געוואָרען 2 פילמען) די פילמען זענען געווען אַסעקורירט אויף אַ קלענערע סומע. די קאָמיסיע, וועלכע האָט דורכגעפיהרט אַ לוסטראַציע פון קינאָ האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין דער קאַבינע זענען נישט געווען קיין גענוגענדע פאַרזיכערונגס-מיטלען און די אויספּעסערונגען, וועלכע די לוסטראַציע-קאָמיסיע האָט בשעתו פאַרגעשריבען זענען נישט געמאַכט געוואָרען.

אינטערעסאַנט, אַז בעת מ'האָט פון דער קאַבינע אַרויסגעראַטעוועט די שווער פאַרוואונדעטע מעכאַניקער קאַלענדאַס און מ'האָט צו זיי אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע האָט מען קיין איינע פון די פּאָגאָטאָוויע-קאַרעטקעס נישט געטראָפען. נישט די שטעטישע און נישט פון דער קראַנקען-קאַסע און נישט פון „לינת הצדק". ערשט אין דריי פערטעל שעה אַרום איז אָנגעקומען די פּאָגאָטאָוויע. דער המון איז געווען אַזוי אויפגערעגט, אַז ער האָט זיך געוואָרפען אויפ'ן דאָקטאָר און פאַניטאַר און האָט זיי געוואָלט ממש לינטשען. ערשט ווען דער לייטער פון די פּיעדלעשער מאַטיס האָט זיך געווענדעט צום המון מיט אַ רעדע האָט זיך דער המון בערוהיגט און געלאָזט דעם דאָקטאָר צוטרעטען צו זיין אַרבייט.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך האָט די לוסטראַציע קאָמיסיע בעשלאָסען איצט אַדורכצופיהרען אַ קאָנטראָלע פון אַלע קאַבינעס, כדי פעסטצושטעלען צי ראַט זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַלע אויספּעסערונגען וואָס זענען בשעתו פאַרגעשריבען געוואָרען. די קינאָס וועלכע האָבען די אויספּעסערונגען נישט געמאַכט, וועלען געשלאָסען ווערען.

בעקאַנטמאַכונג!
איך מאַך בעקאַנט אַלע מיינע ג' קונדען, אַז דינסטאָג, דעם 5/8 האָב איך געעפענט
אין וואַרשע אויף פראַנציסקאַנסקאַ 20 אַ הורט-לאַגער פון פאַרשידענע
ווייכע לעדער
ווי גומזעס, לאַקירען, באָקסען
שוואַרץ און פאַרביג פון די בעסטע אויסלענדישע און אינלענדישע פאַבריקען.
Zyndel Fajn, Warszawa מיט אַכטונג
Franciszkańska 20, front, I piętro, tel. 503-98.

אויפפאָדערונג!

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לעצטער אויפפאָדערונג וועגן אַ געמיינזאַמער קאָנפערענץ צו בעטראַכטען די פראַגע וועגן אייערע אונלעגאַלע קירזשנער-ווערקשטעלען וואָס ווערן געפיהרט ביי אייך אין די געשעפטען, פאָדערן מיר אויף פאָלגענדע קאָנפעקציאָנערען: 1) גוטמאַן, 2) אַססענבערג. 3) לענגאַ, 4) געברידער מענדעלזאָהן, 5) לעווין און אייזען. 6) שוואַרץ, 7) וויינטרויב, 8) קירשטיין, 9) ראָזנער, 10) ה' פּפעפער, צו קומען מאָנטאָג, ד. 11/8 ד.י. 7 אין אָוונט אין לאָקאַל פון קירזשנער-צעך פּאָלודניאָווע 4,

אויף אַ קאָנפערענץ.

גלייכצייטיג פאָדערן מיר אויף די ה"ה קאָנפעקציאָנערן פון לאָדז אַרויסצוגעבען אַרבייט נאָר קירזשנער=מייסטער, וועלכע געהערן צו אונזערע „צעכן".

בעמ.: אין פאַל אויב איהר וועט דאָס מאָל נישט קומען צו דער קאָנפערענץ, נעמען מיר פון זיך אַראָפּ די פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר די ווייטערדיגע פאָלגען.

מיט דרך ארץ
קירזשנער=צעך, פּאָלודניאָווע 4
קירזשנער=צעך, וואָלטשאַנסקאַ 19

9049

עס ווערט געזוכט
קוואַליפיצירטע רעפּער-זירקעס צו סוועטערס, ווי אויך אַ קוואַליפיצירטער פּרעסער מיט זאַפּאַרט זיך צו מעלדען ביי
נאַפּטאַלעוויץ,
ווסכאָדניאַ 34, אין טויער פּאַרטער.

אַנ'אָרט צו שלאָפען
פאַר אַ'אַנשטענדיגען יונגענמאַן איז אָפּצוגעבען.
צו ערפאָהרען
פּיעטריקאָווער 33,
אויפ'ן 2-טען הויף פּאַרטער.

שטאַטיש טעאַטער
ציגעל-גאַס 63.
אָנפ. מ. מוזאַה.
יאָהר XV.
גאַסטראָלן פון דער ווילנער טרופּע
היינט, מיטוואָך, דעם 6-טן אויגוסט, 8.45 אָוונט,
אַ מעשה מיט הערשעלע אַסטראָפּאָלער
פון מ. ליפּשיץ.
מאָרגן, דאָנערשטיק, דעם 7-טן אויגוסט, 8.45 אָוונט, צום לעצטן מאָל
„ביינאַכט אויפן אַלטן מאַרק"
פון י. ל. פּרץ.

לאדז, 6 אויגוסט 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 6 אויגוסט 1930

פוילען אלס שטעכיקער דראהט

אין כמעט אלע פוילישע צייטונגען ווערט איצט געדרוקט זכרונות וועגען דער פויליש-סאוויעטישער מלחמה פון 10 יאהר צוריק, פון יאהר 1920. פון די ראיגע אלע ארטיקלען וועט דאסמאל כדאי זיין צו פערנאטירען אן ארטיקעל פון „ראבאטניק" אונטערן נאמען „שטעכיגע דראהט".

„פוילען, — שרייבט „ראבאטניק" — האט לויט'ן פסק-דין פון דער מערב-בורזשואזיע, געהארפט ערפילען דאס, וואס די מערב-בלאקאדע האט נישט בעוויזען. קלעמאנסא, דער אלטער טיגער, האט געוואלט דאס רעשט פון זיין לעבען פערברענגען אלס „פאטער פון נצחון" הינטערן „שטעכיגען דראט", וואס פוילען וועט מיט'ן ברוסט פון פוילישען זעלנער אויסשטעלען צווישען די סאוויעטען און דער קאפיטאליסטישער אייראפע. מיר וועלען האנדלען מיט די סאוויעטען, שמייכעלט זיך אין בוים דער פראנצויזישער און ענגלישער אינדוסטריעלער, און פאליאקען וועלען פערגיסען זייער בלוט אין שוץ פון היילינען פריוואט-אייגענטום.

פון דער אידעע פון „שטעכיגען דראט" זענען אויך שטארק ענטציקט די אנטלאפענע פריצים פון רוסלאנד. און דאך א גרויסער פראצענט ערר געלעגען אין די הענד פון די גרויסע גרונד-בעזיצער, דאס העלפע אין ווייס-רוסלאנד. זייער איינציגע האפנונג איז, אז דער פוילישער שטעכיגער דראט זאל זיך איבערריקען ווייטער אויף מורח, ביז'ן דניעפר און איבער דניעפר א.ש ביז סמאלענסק, פון ים ביז'ן ים... צו די היסטארישע גרעניצען פון יאהר 1772 פון פאר דער ערשטער צוטיילונג. זיי זינגען המנון פילסודסקין: „וואו ריין פוס וועט זיך שטעלען, די ראיגע ערד וועט זיך שוין צוטוליען צום זיסען שוים פון אונזער ליבען פאטערלאנד". דער לוציגער בישאף רייבאווסקי בעט פילסודסקין, אז ער זאל וואס גיכער אריינמארשירען קיין קיעוו. און ער, דער בישאף, זאל קענען דארטען אפריכטען א תפילה.

דעם 24-טען דעצעמבער 1919 האבען זיך די באלשעוויקעס געווענדעט צו פוילען מיט שלום-פארשלאגען. פילסודסקי האט מורא פאר דער תשובה פון דער ראיגער נאטע אויף דער פוילישער עפענטליכער מיינונג און ער פערבעהאלט זי. דער „ראבאטניק" אבער טיילט מיט, אז אזא מין נאטע איז אנגעקומען. דעם 8-טען יאנואר 1920 פאדערען די פ.פ.ס. און סיים, אז דער אינהאלט פון דער נאטע זאל פובליקירט ווערען. דער פוילישער ארבייטער שרייט אלץ העכער: „שלום, שנעלער שלום!"

עס גייען אריבער נאך 2 וואכען און די פ.פ.ס. פאדערן ווידער אין סיים, אז טשיטשערינס נאטע זאל מיטגעטיילט ווערען דער עפענטליכקייט. אין פינף טעג אינטערפעלירט ווידער דער פירשטע הער פון די פ.פ.ס. און דער סיים-קאמיסיע פאר אויסלענדישע ענינים, און די רעגירונג מוז זיך אפיציעל מודה זיין, אז אזא מין נאטע איז יא פאראן. דעם 31-טען יאנואר 1920 קומט אן קיין פוילען א נייע נאטע מיט די אונטערשריפטען לענינס, טראצקים און טשיטשערינס. זי ווערט פובליקירט אין „ראבאטניק". גאנץ פוילען דערוויסט זיך, אז די באלשעוויקעס פאדערן אנצוהויבען באלדיגע שלום-אונטערהאנדלונגען. און ליניע פאר אנצוהאלטען א וואפענשטילשטאנד-ליניע די פראנט-ליניע, די ראיגע ליניע (עטליכע צענדליג קילאמעטער צו מורח פון מינסק), און דרום ביי זשיטאמיר, ליגט געווען ווייט אויף מורח, כדי מ'זאל גאנץ רוהיג קענען פיהרען אונטערהאנדלונגען וועגען א דויערהאפטען שלום. צי וואס נאך ווארטען? אבער די רעגירונג יאגט זיך נישט צו שליסען שלום. די בעגייסטערטע קלאסען חלומ'ען וועגען צוריקשטעלען פוילען און איהרע היסטארישע גרעניצען, סטאניסלאוו גראבסקי, דער פארזיצער פון דער סיים-קאמיסיע פאר אויסלענדישע ענינים, שטויסט אפ די אטאקעס פון די פ.פ.ס. דער ראיגער פערביסענער ענדעק, פילסודסקים שונא, גערט אין דעה מלחמה-פאליטיק מיט איהם האנד ביי האנד.

דעם 2-טען פעברואר בעשליסט דער הויפט-ראט פון די פ.פ.ס., אז ער אנערקענט די בעדינגונגען פון דער רוסישער נאטע פון 31-טען יאנואר אלס גענוגענדע יסוד, און פאדערט, אז עס זאלען תיכף אנגעהויבען ווערען שלום-אונטערהאנדלונגען. דערביי ווערט געפאדערט, אז די אונטערהאנדלונגען זאלען זיין עפענטליכע און פארקומען אונטער דער קאנטראלע פון דער עפענטליכער מיינונג. עס ווערען ארגאניזירט טאגבע מיטינגען וועגען מלחמה; פאר שלום. די שטאט-ראטען נעהמען אן געהעריגע רעזאלוציעס, אבער פילסודסקי צוזאמען מיט דער רעגירונג שווייגט ווייטער.

דעם 11-טען פעברואר שטעלט זיך פאר פילסודסקין פאר א ארבייטער-דעלעגאציע און פאדערט אנצוהויבען שלום-אונטערהאנדלונגען. אלס ענטפער הערט זי א פראזע וועגען דער... שוועריגקייטען פון שלום. באמת, בוי דאן האט די מלחמה מיט רוסלאנד אויף קיין גרעסערע שוועריגקייטען נישט אנגעטראפען. ערשט אין א פאר חדשים ארום האבען מיר דערשפירט דעם טעם פון פיהרען מלחמה אבער דאן איז שוין דער שלום אויך געווען א סך שווערער. אין עטליכע טעג ארום ווערט אין „עקאָ דע פארי" פובליקירט אן אינטערוויא, אין וועלכען דער מלוכה-שעף ערקלערט, אז לענגער קענען מיר שוין נישט ווארטען אויפ'ן בעשלוס פון דער קאאליציע. צי זענען אמאל נישט די „שלום-שוועריגקייטען" געווען פערבונדען מיט דער געדאנקעניש אז פ'ן [illegible]"

סער מאק-מאהאן לייקענט,

אז די פראיעקטירטע אראבישע מלוכה האט געזאלט ארומנעמען א"י

לאנדאן, (יט"א). אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט, פאר'ן שלוס פון דער זומער-סעסיע, האט דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר ד"ר שילס אנגעגעבען די לאנג ערווארטעטע ערקלערונג בנוגע די צוזאגען, וואס זענען געמאכט געווארען די אראבער בנוגע ארץ-ישראל. ד"ר שילס לייקענט ענטשידען, אז עס זאלען האבען געמאכט געווארען, וועלכע עס איז פערפליכטונגען וועגען איינגלידערן ארץ-ישראל אין דער פראיעקטירטער אראבישער מלוכה. די ראיגע ערקלערונג האט ד"ר שילס געגעבען אלס ענטפער אויף דער אינטערפעלאציע פון דעפ. קאקס, וועגען דער מאק-מאהאן-קארעספאנדענץ. עס וועגען פערהאן וויכטיגע מאטיוון — האט ערקלערט ד"ר שילס — אהן וועלכער עס איז שייכות מיט דער ארץ-ישראל פראגע. צוליב וועלכע עס איז העכסט אונגעוואונשען פון שטאנדפונקט פון עפענטליכען אינטערעס, צו פערעפענטליכען איצט די קארעספאנדענץ צווישען סער מאק-מאהאן און דעם שעריף הוסיין פון מעקא פון יאהר 1915 און 1916. עס איז פערהאן א גרונד צו גלויבען, אז די מאטיוון וועלען בלייבען אין קראפט נאך פאר פיל יאהרען. די צוויי-דייטיגע און נישט-קאנקרעטווירטע פארם פון דער קארעספאנדענץ האט געקאנט ארויסרופען פערשידענע השערות, אבער סער הענרי מאק-מאהאן אליין לייקענט, אז און זיינע בריף זאל ער זיך האבען פערפליכטעט איינצושליסען ארץ-ישראל אין די פראיעקטירטע אראבישע מלוכה.

אין קאמף מיט'ן אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט-רוסלאנד

מאסקווע, (יט"א) צוויי יאהר הפסק פאר 3 און צוואנגס-ארבייט פאר 4 — אזוי געוועזן דער אורטייל, וואס דאס בעזשיצקער (טוער גובערניע) געריכט האט בעשטראפט א גרופע ארבייטער-אנטיסעמיטען, וואס האבען א לענגערע צייט געפייניגט דעם יודישען ארבייטער גאהעליק, מיט וועלכען זיי האבען צוזאמען געארבייט אויף דער פאבריק „רויטער פראפאינטערן". די אנטיסעמיטען-כוליגאנעם האבען גע'חוזק'ט פון גאהעליק'ען, געריסען אויף איהם די קליידער און אפט געשלאגען.

א צווייטער פאל פון אנטיסעמיטיזם איז די טעג פארגעקומען אויף א וויטעבסקער פאניר-פאבריק: א גרופע רוסישע ארבייטער איז בעפאלען די פרוי פון דעם יודישען פאבריק-דירעקטאר, בעווארפען זי מיט שטיינער און גראב בעליידיגט. א גרופע אנדערע ארבייטער, צווישען זיי עטליכע קאמוניסטען, וואס זענען געווען דערביי, זענען געבליבען רוהיג און האבען מיט קיין זאך נישט רעאגירט אויף די אנטיסעמיטיש-כוליגאנישע מעשים. נאך דעם ווי די געשיכטע איז דערגאנגען צו די געהעריגע פארטיי-אינסטאנצען און פארטייאישע ארגאניזאציעס, איז בעשלאסען געווארען אויסצולייזען דעם פאבריקס-קאמיטעט און פונאנדערלאזן די יאטשייקעס פון דער קאמוניסטישער פארטיי-קעסטל אויף דער פאבריק.

די נייע דייטשע שטאטס-פארטיי און דער אנטיסעמיטיזם

בערלין, (יט"א). די בילדונג פון דער נייער דייטשער שטאטס-פארטיי דורך צונויפגיסען זיך פון דער דעמאקראטישער פארטיי מיט דער „פאלקס-נאציאנאלער פעראייניגונג", וואס איז פערבונדען מיט'ן יונג דייטשען ארדען, וועמעס סטאטוט ענטהאלט דעם אריער-פאראגראף, האט ארויסגערופען א געוויסע רעאקציע צווישען א טייל פון דער מיטגלידערשאפט פון דער דעמאקראטישער פארטיי, דער פארזיצער פון „צענטראל פעראיין" פון דייטשע בירגער פון יודישען גלויבען, ד"ר ברונא ווייל, האט די פראגע וועגען דער בעציהונג פון דער נייער פארטיי צום אנטיסעמיטיזם בעריהרט אויף דער ליקווידאציאנס-פערזאמלונג פון דער דעמאקראטישער פארטיי, אויף וועלכער דער ענין איז אויפגעקלערט געווארען. ד"ר ווייל האט דעם יט"א פארשטעהער ערקלערט וועגען דער פראגע פאלגענדעס: „די דייטשע שטאטס-פארטיי איז ענטשידען קעגען אנטיסעמיטיזם. איינער פון די פיהרער פון דער פארטיי, דער געוו. מיניסטער קאך ווייער האט ערקלערט אז ר'וואלט אין קיין פאל נישט מיטגעארבייט אין א פארטיי, וואס וואלט געזען יודען פיינדליך. דער פאקט, אז די „פאלקס-נאציאנאלע פעראייניגונג" האט זיך אפגעקעהרט פון אנטיסעמיטיזם פעררינגט בלויז בעגריסט צו ווערען פון אלגעמיינעם און פון יודישען שטאנדפונקט. די יודישע דעמאקראטען האבען זיך אנגעשלאסען אין דער נייער פארטיי מיט דער האפנונג, אז זי וועט זיין פריי פון יעדע אנטיסעמיטישען פעראורטייל און וועט זיכערן די פולע גלייכבערעכטיגונג. די דייטשע שטאטס-פארטיי האט צוגעשיקט צום „צענטראל-פעראיין" א בריף אונטערגעשריבען דורך קאך-וועזער און ד"ר ווינדשויר, און וועלכען עס ווערט צוגעזאגט. „די דייטשע שטאטס-פארטיי האט גלייך און איהר ערשטען אויפרוף און אין די דעקלאראציעס פון איהרע פיהרער ערקלערט, אז זי עפענט ברייט איהרע טירען אין פאליטישער און געזעלשאפטליכער גלייכבערעכטיגונג פאר אלע קלאסען און רעליגיעס".

מען מוז ראטעווען אייראפא!

מאשינען זענען פערהאן לרוב, אבער קיין ברויט איז נישטא. — מען הייסט פערניכטען די תבואות צו דערזעלבער צייט, ווען מענשען הונגערן

די פראגען, וועלכע מ'ווילט דא בעהאנדלען בעשעפטיגט גאר שטארק די גאנצע וועלט עקאנאמיסטען אין די עפענטליכע מיינונג אין אייראפא.

די גאנצע וועלט האט מיט אינטערעס און שטאלץ בעגריסט די גרויסע ערפינדונגען און פערבעסערונגען אויף דעם געביט פון דער טעכניק נאך'ן קריג, אז די זשעניאלע ערפינדונגען וועלען פערלייכטערן דעם לעבענס-קאמף פון די פאלקס-מאסען.

נאך א קורצער צייט האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס ווערען נישט פערווירקליכט די גרויסע גראנדיעזע האפנונגען, וועלכע מען האט דערווארט, נאר דער קאמף האט אנגענומען אנדערע פארמען, וועלכע זענען אבער פערווייטערט שווערער און קאמפליצירטער.

די נייע מאשינען זענען א גאר גרויסע קאנקורענץ מיט די מענשליכע ארבייטס-הענט, וועלכע ווערען ארויסגעשטויסען פון זייערע ארבייטס-ווארשטאטען און פערגרעסערן מיט יעדען טאג די ארבייטס-לאזיגקייט.

די פראדוקציע ווערט מעכאניזירט אין אלע צווייגען פון ווירטשאפטליכען לעבען און דאס האט א פאטאלע ווירקונג אין אלע לענדער, און גראד אין א שטארקערער מאס אין די רייכע לענדער, ווי אמעריקא, ענגלאנד און לעצטענס אין א שטארקען טעמפא אויך אין דייטשלאנד, וועלכע האט בעקומען הלוואה-קאפיטאלען אין אמעריקא.

געשעהען געשעהט עס דערפאר, ווייל די מעכאניזאציע דאס בעזארגען זיך מיט נייע מאשינען איז פערבונדען מיט גרויסע קאפיטאלען, וועלכע די גאר רייכע לענדער האבען זיך עס געקענט פערגינען און דאס איז די הויפט-סיבה פון דער גרויסער ארבייטס-לאזיגקייט, וואס פערגרעסערט זיך פון טאג צו טאג.

מען האט אפילו פערשטאנען, דאס דער אויסטייל פון מענשליכע כוחות וועט זיך פערקלענערן ביי דער מעכאניזאציע. מען האט זיך אבער געטרייסט, אז דאס איז בלויז א פאראיבערגעהענדע ערשיינונג, אין משך פון א קליינער צייט וועלען די מענשען פערלירען ארבייט, וועלען אבער די ארבייט צוריק בעקומען, ווען די פראדוקציע וועט זיך מוזען פערגרעסערן צוליב דעם פערגרעסערטען געברויך.

דער וואוילשטאנד פון דער בעפעלקערונג וועט פערגרעסערן די קאנסומציע און די נייע מאשינען וועלען אייך דארפען אביסעל ארבייט, הענד און וועהען מיר דעם רעזולטאט פון דער אויסרעכענונג?

מיליאנען ארבייטסלאזע, וועלכע הערען גלייך צייטיג אויף צו זיין קאנסומענטען, אזוי דאס עס איז נישט נאר, נישט קיין רייד פון צושטעלען נייע מאשינען, נאר די אלטע פראדוציצרען צופיל און מען מוז אנהויבען רעדוצירען און ארבייטען בלויז דריי טאג אין דער וואך. צי איז דאס דער אמת'ער וועג צו „פראספעריטי"?

אמת די מאשין פראדוצירט מעהר און קאסט בילינער, איז וואס? ווער וועט דערפון געניסען? דער פאבריקאנט? ניין. איהם קאסטען די מאשינען טויזענדער דאלארען. דער ארבייטער? אויך נישט. ער פערדינט זיין ברויט. די רעגירונג? אויך נישט. זי מוז צאהלען ארבייטסלאזען-אונטערשטיצונג. אפשר דער הויפט-קאנסומענט ביי אונז, דער פויער? אט דעריבער וועט זיך לויהנען אביסעל אפצושטעלען.

אז אויך דער פויערים-שטאנד לעבט דורך א געפעהרליכען קריזיס, דארפען מיר נישט ערשט דערצעהלען. עס געשעהט אין א גרויסער מאס אויך צוליב די טעכנישע אויסבעסערונגען פון די לאנדווירטשאפטליכע מאשינען.

מיר האבען די לעצטע טעג געלעזען, אז דער אמעריקאנישער לאנדווירטשאפטס-מיניסטער פאהרט ארום אין די פעראייניגטע שטאטען און האלט אפ קאנפערענצען וועגען די מיטלען, וואס מוזען אנגעווענדעט ווערען, כדי צו פערבעסערן די סיטואציע און קומט מיט א גאר מאדנעם „רעצעפט". ער אגיטירט גאנץ אפיציעל, אז די פראדוקציע פון ווייץ און קארן מוז רעדוצירט ווערען זיי בעהען פערקלענערען די פראדוקציע אזוי ווי די פאבריקאנטען מאכען עס אויך אין א רייה אייראפעאישע לענדער ווערט בעהאנדעלט די פראגע וועגען פערניכטען א טייל פון די תבואות, כדי די פרייזען צו ברענגען אויף אזא מדרגה, דאס זאל זיך גוט קאלקולירען פאר די לאנדווירטע.

וואס איז צו זאגען צו די מערקווירדיגע קריאזען? מיליאנען ארבייטסלאזע זענען פאראן, וועלכע מאכען דעמאנסטראציעס, שרייענדיג „ברויט"... און דא קלערט מען, ווי אזוי דאס ברויט צו פערניכטען, און נישט געבען די מענשען, וואס הונגערען.

מיר און פוילען האבען א דאנק „קאפיטאל"-מאנגעל נישט געקאנט אזוי ווייט מעכאניזירען אונזער פראדוקציע און דערפאר איז ביי אונז דער קריזיס בעדייטענד שוואכער. ווי ער וואלט געווען אויב מיר וואלטען געארבייט מיט די נייע מאשינען. מיר געדענקען נאך גוט וואס עס האט זיך געטאן ביי די בעקערס ווען די רעגירונג האט געוואלט און אייזנבאנען אויך געפרובט מעכאניזירען די בעקערייען, טויזענדער פאמיליען וואלטען פערלירען זייער בעשעפטיגונג.

איצט אנערקענען שוין אפילו די אונטערנעהמער, אז די האבען אויך דיינען צו נישט דערגרייכט.

ווייל מיט'ן פערקלענערן די פראדוקציע-הוצאות האט בעי זיין עמזט צאהלען פאר די מאשינען דאס אויך רעדוצירען די פרייזען, ווייל די ארבייטסלאזע האבען אויפגעהערט צו קאנסומירען.

אויך די קאנסומענטען זענען נישט צופרידען ווייל האט גוצט דער „אקם פאר א גראשען". אויב דער גראשען איז נישטא?

אט ווי מיר זעהען, געפינען מיר זיך אין איינעם צו געפינען מיטלען, ווי צו ראטעווען אייראפא און עס זענען פערהאן פראיעקטען פון פערקלענערן די ארבייטס-צייט אויף זעקס שעה א טאג.

מען אנערקענט די גרויסע ערפינדונגען מיט דער גרעסטער בעוואונדערונג. לוידער זענען אבער דערפאר מיליאנען מענשען געבליבען אהן פערדינסט-מעגליכקייטען און שאפען א געפעהרליכען עלעמענט אין דער געזעלשאפט, לוידער מוזען די גרעסטע פאבליים אנערקענען, אז די טעכניק האט געשאפען וואונדער אין א קורצער צייט, אבער מעהר נאך זיי די צייטפאן פערטראגען פאר אזא געזונד.

און אט דער שווערער פעדאגאגישער פראבלעם בעשעפטיגט גאר שטארק די עקאנאמיסטען אין גאר דער וועלט, וועלכע בעהויפטען, אז אלע פלענער צו פערבעסערן זענען מאכטלאז אזוי לאנג ווי די רעגירונג עס וועלען נישט איינהערען צו טרייבען גאר פאליטיק און נישט שעקן מעהר אויפמערקזאמקייט דער שוועיזער ווירטשאפטליכער לאגע אונטער וועלכער עס לוידט שוין באלד גאנץ אייראפא.

דער געוועזענער פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער הערי'א האט אויף א קאנגרעס פון דער ליגע בעראלער פארטיי זיך אויסגעהויסט אזוי:

זאל אייראפא שטעהן אויף דער וואך. אין ענגלאנד איז ארבייטסלאזיגקייט, אין דייטשלאנד ארבייטסלאזיגקייט, אין איטאליען ארבייטסלאזיגקייט, אויב אייראפא וועט זיך נישט ארגאניזירען אין א פאליטישען איינער צוזאמענברוך אומפערמיידליך.

מען דארף דערפאר אנווענדען אלע מיטלען, וועלכע זענען אין רשות פון דער מענשהייט, כדי צו ראטעווען אייראפא.

יעקב איסטנער.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

מעשלום פון דער קאאליציע?

דעם 15-טען האט זיך די פוילישע רעגירונג ענדליך בעשלאסען צו בעשטעטיגען דעם אנקום פון לענינס, טראצקים און טשיטשערינס נאטע. עס הויבען זיך אן נישט קיין אונטערהאנדלונגען, נאר אנאויסטויש פון נאטעס. מיר געהען אריין אין א נייער סטאדיע. עס הויבט זיך אן דער „שטרייט צוליב באריסאוו", ד"ה וואו די אונטערהאנדלונגען זאלען פארקומען. דער שטרייט האט זיך געצויגען תרשים לאנג. וואס ווייטער איז געוועזן, איז בעד קאנט".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 6 יב אב תר"ץ

אויגוסט
זון-אויפגאנג 3.56
זון-אונטערגאנג 7.28

באנקראטען און פראלאנגאציעס
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

נעכטען האט דאס האנדעלס-געריכט בעטראכט די ווענדונג פון דער פירמע „שמואל נערבער" (נאוואמיעסקא 26) פון 30. מאי 1930 האבען ה. שטיינבערג, י. שפירא, עהרליך און הער ריכטער קאמיסאר אל. היימאן פארגעטראגען אין געריכט וועגען ערקלערען פאר באנקראט יחיאל נערבער דעם ברודער פון באנקראטירטען שמואל נערבער. דאס געריכט איז נאכגעקומען די ווענדונג.

דעם 18. יולי האט גערבער אריינגעטראגען אן אפאזיציע אנגעווענדיג, או אין דעם נאמען ענין פון פראצעס איז נישטא קיין שום סימן, או ער זאל נישט צאהלען זיינע פערפליכטונגען און או די בער־הויפטונגען פון די קרעדיטארען זענען נישט בערעכטיגט. דאס געריכט האט אנערקענט די אפאזיציע און האט אפגעשאפט דעם אורטייל פון 4. יולי וואס ערקלערט יחיאל נערבער פאר באנקראט.

* * *

מיכאל כינרין (פיעטריקאווער 58) האט זיך געווענדעט אין האנדעלס-געריכט וועגען ערטיילען איהם א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. די פירמע עקזיסטירט זייט יאהר 1905 פאר'ן קריג האט כינרין פאבריצירט מיט זיין שותף אונטער דער פירמע „כינרין און ואקהיים", די פירמע האט נעהעט צו דריי גרעסערע פירמעס אין לאדז. נאכ'ן קריג האט די פירמע זיך פערקלענערט. בעתין לעצטען קריזיס האט די פירמע געהאט פערלוסט א פערטעל מיליאן זל. און האט געמוזט פערקלענערן איהר אומזאץ. הער כינרין שליסט זיך מיט דער סומע פון 300.000 זלאטעס, און דעם איגענעם קאפיטאל 70.000 זל. אקצעפטען 55 טויזענד זל. קרעדיטארען 130,000 און 13 טויזענד זל. שטיערען, פליסיגע אקטיווען בעטרעפען 74 טויזענד, האלב פליסיגע 155,000 און נישט פליסיגע 40 טויזענד זל.

צוזאמענפאהר פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס
פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע

דער צענטראל-קאמיטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען האט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאסען צוזאמענצוזופען דעם 9-טען אקטאבער ה. י. א צוזאמענפאהר פון אלע ציוניסטישע אגורות פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

א'סער מיט אינפארמאציווע און פראגראמאטישע רעפעראטען, וועט דער צוזאמענפאהר זיך אויך בעשעפטיגען מיט דער שוין לאנג געפלאנטער ארבייט צו פערשטארקען די רייהען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע דורך ווערבירען נייע 1/ 000 מיטגלידער אין לאדזער וואיעוואדזטווע, רעארגאניזירונג פון די סניפים און שאפען נייע אפטיילונגען אין די שטעט און וועלכע עס זענען ביז יעצט צוליב פערשידענע סיבות נישט פערהאנען. אויף לאדז גופא אלס די צווייטע גרעסטע שטאט אין פוילען, איז בעשטימט געווארען א מאגיסטראנט פון ווערבירען נייע פינף טויזענד מיטגלידער.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז דעם פערגאנגענעם מאנטאג אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פארגעקומען א בעראטונג פון ציוניסטישען קאמיטעט מיט די פארשטעהער פון די יוגענד ארגאניזאציעס מיט דער בעטייליגונג פון ה' י. גאלדשטיין — בעפולמעכטיגטער פון ציוניסטישען צ. ק. אין פוילען.

עס איז בריינט ארומגערעדט געווארען דער פלאן פון דער ת"ק-ענגס-אקציע. נאכ'ן רעפעראט פון ה' גאלדשטיין און ערגענצונג פון סעקרעטאר פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ה' שפירא, איז בעשלאסען געווארען אדורכצופיהרען א אבער-רעגיסטראציע פון די ביז-איצטיגע מיטגלידער און נדייכצייטיג פראקלאמירען א גרויסע ווערבירונגס-אקציע. צו דעם צוועק האבען די ציוניסטישע יוגענד-ארגאניזאציעס געשטעלט צו דער דיספאזיציע פון דער ארבייט העכער צוויי הונדערט יוגענדליכע חברים, וועלכע וועלען אנפיהרען מיט דער אקציע און שוין אין די נאהענסטע טעג בעזוכען מכ'ת לבית די היגע יודישע בעפעלקערונג.

צוזאמען מיט דער ווערבירונגס-אקציע וועט אויך געפיהרט ווערען דער שקלים-פערקויף פאר'ן יאהר תר"צ, וועלכע איז ספעציעל וויכטיג צוליב דעם בעפארשטעהענדען קאנגרעס.

אפגעראטעוועט פון טויט דורך א קאם
א שיסעריי צווישען א זעלנער און שיכורים. פערבלאנדזשעט א קויל אין א יודישער פריזיר-אנשטאלט

(פ) מאנטאג ביינאכט איז אויף זאקאנטנא גאס צווישען אנדושעיא און 6-טער שערפ'ען ענטשטאנען א שיסעריי, וועלכע האט צווישען דער ארמייער בעפעלקערונג ארויסגערופען א פאניק. אין אלע פענסטער האבען זיך בעוויזען מענשען אין נאכט-וועש, פערבייגעהער האבען זיך געאיילט צו בעהאלטען. ס'איז אנגעקומען פאליציי און ווען די שיסעריי האט זיך אפגעשטעלט, האט זיך דערהערט א געשריי פון פריזיר-אנשטאלט אויף זאקאנטנא 65. דארט זענען געזעסען די אינהאבער פון אנשטאלט: גאלדע טושינסקא און איהר קלאן משה קאהאן. מיט א מאל האט א קויל, וועלכע איז אריינגעפלויגען פון דער גאס, געטראפען קאהאנען און ער איז געפאלען א פערחלשטער.

פאליציאנט'ע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, או איינער פון די שיסער איז געווען דער זעלנער לובאווסקי, וועלכער וואוינט אויף זאקאנטנא 68. מ'האט איהם ארויסגערופען די זשאנדארמעריע, וועלכע האט איהם אויסגעפארשט, ער האט דערצעהלט, או געהענדיג צו זיך א היים, איז ער אין טויער בעפאלען געווארען דורך עטליכע שיכורים. ווען איינער פון זיי האט ארויסגעכאפט א רעוואלווער, האט ער זיך אין פערטיידיגונג אויך בענוצט מיט'ן רעוואלווער און ס'איז ענטשטאנען א געגענזייטיגע שיסעריי. אויף דער שיסעריי זענען אנגעלאפען עטליכע פאליציאנטען און די שכורים זענען זיך פונאנדערגעלאפען. דערווייל האט איינע פון די קוילען דערגרייכט דעם פענסטער פון פריזיר-אנשטאלט און געטראפען משה קאהאנען.

ווען מ'האט זיך געלאזט ראטעווען קאהאנען, האט מען פעסטגעשטעלט, או די קויל האט דערגרייכט די מאגנארקע אויף דער ברוסט אדער דורך א גליקליכען צופאל, איז קאהאן נישט פערוואונדעט געווארען. די קויל האט געטראפען אין א מעטאלענעם קאם, און אדורך דורכ'ן קאם איז געבליבען שטעקען אין טייסטער וואס איז געווען אנגעלאדען מיט פאפירען. קאהאן האט אבער פון איבעראשונג געחלשט, מ'האט איהם אפגעמונטערט.

דערווייל האט די פאליציי ארעסטירט איינעם פון די, וואס זענען בעפאלען דעם זעלנער, אבער קיין רעוואלווער האט מען ביי איהם נישט געפונען. די אויספארשונג דויערט ווייטער.

געהיימנישפולער שודערליכער מארד
געפונען א דערמארדעט מיידעלע

(פ) נעכטען אינדערפריה האט די צעהן-יאהריגע מאניא מושינסקא ארויסגעטריבען די קעה זיך צו פאשען אויפ'ן פעלד ביים קאטוילישען צמענטאוש אין דאלי. בעת די בהמות האבען זיך געפאשעט האט מאניא צונויפגעקליבען בלומען און זיך אנגעשטויסען אויף א גרעסער פעקעל, וואס איז געווען פערשיט מיט בלעטער. עפנענדיג דאס פעקעל האט זי געזעהן א קערפערל פון א מיידעלע פון עטליכע יאהר. זי האט באלד וועגען דעם מיטגעטיילט איהר פאטער, וועלכע האט ארויסגערופען די פאליציי און מ'האט אנגעהויבען אן אויספארשונג.

דאס קערפערל איז פון א מיידעלע, וועלכע איז אלט געווען אניערך דריי יאהר א בלאנדע, אנגעטאן אין א פערקאל קלייד מיט א גראנאטענעם בערעט. דאס קינד איז געווען אויסגעדורגט און זעהר מאגער אויס'ן האלז האט זיך בייא איהר געזעהען א רויטער צייכען; זעהט אויס, או זי איז דערשטיקט געוואר'ען מיט א שנור. דער מארד איז לויט אלע סימנים אויסגעפיהרט געווארען ערגעץ אנדערש און די מערדער האבען אהער געבראכט די ערמארדעטע, כדי דאס קערפערל זאל צופילט ווערען און מ'זאל שפעטער נישט קענען פעסטשטעלען ווער דאס איז.

דאס קערפערל איז איבערגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום אויף לאנקאווא.

צוויי פערזאן, וועלכע זענען ארעסטירט געווארען אלס פערדעכטיגע אין אויספיהרען דעם מארד, זענען בעפרייט געווארען. ווער עס ווייסט עפעס וועגען א פערלוירען קינד אין עלטער פון דריי ביז פינף יאהר, אדער קען עפ'ס מיטטיילען וואס זאל העלפען אויפדעקען דעם מארד, ווערט געבעטען מיטצוטיילען דעם לייטער פון דער ערשטע אויספארשונגס-ביורא נאטעלעפאן 54-154 אדער (154-30) קילינסקא 152, הדישער שטאק, פראנט.

אפגעראטעוועט א שוהל פון א שרפה

(—) נעכטען בעת דער שרפה אויף מארישינסקא 20, איז ענטשטאנען א גרויסע מהומה אויף קעלמא. אויף דער דאזיגער גאס געפינט זיך א גרויסע שוהל פון דעם דארטיגען „גמילות חסד". די שוהל שליסט זיך אן אן דעם הינטערשטען טייל פון דעם הויז אויף מארישינסקא גאס און דאס פייער האט געדראהט זיך אריבערצוואפען אויף דער שוהל-געביידע. פונ'ם פייער האט געפלאצט א וואנד אין דער שוהל.

פון אלע זייטען זענען אנגעקומען מאסען יודען וועלכע האבען זיך געווארפען ראטעווען די ספרי תורות, און דאס מעבעל פון שוהל. מ'האט אלץ ארויסגעטראגען. אבער דער שוהל האט צום גליק נישט געשאט. ס'איז נאר פערגאסען געווארען מיט וואסער און ווי געוועהנליך ביי אזעלכע פאלען א פרסעל צושטערט געווארען די אינאווענטאר.

בעשולדיגט אין א מארד
ארעסטירט אין געריכט אנ'עדות פאר פאלש עדות-זאגען

(2) אין אקטאבער איז ערמארדעט געווארען אויף ווספאלנע 19 דער 48 יאהריגער וואלענטי וואיטאשעוויטש. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט או וואיטאשעוויטש איז ערמארדעט געווארען מיט א טעמפ געווער. זיין צווייטע פרוי האט ערקלערט או ער איז נעשטאכען, וויל ער האט זיך צוקלאפט אראפפאלענדיג פון די טרעפ. די ווייטערדיגע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט או וואיטאשעוויטש פלעגט שלעכט בעהאנדלען ווערען דורך זיינע צוויי שטיף זיהן: וואצלאוו און אלפאנס זאשיצקי. ביידע זענען פערדעכטיגט געווארען אינ'ם אויספיהרען דעם מארד און נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס אין קריזיס-געריכט. ביידע האבען זיך נישט מודה געווען, איינער פון די עדות ערמונד שטשעפאניאק וועלכער האט ביים אויספארשונגס-ריכטער בעהויפטעט, או ער האט געזעהען ווי די ברידער זאשיצקי פלעגען שלאגען זייער שטיף-פאטער און איז בכלל געווען דער הויפט עדות פון דער בעשולדיגונג, האט אויפ'ן פראצעס צוריקגעצויגען זיינע ערקלערונגען. דאס געריכט האט בעשלאסען שטשעפאניאקען צו ארעסטירען פאר פאלש עדות זאגען.

די ברידער זאשיצקי זענען בעפרייט געווארען צוליב מאנגעל אין בעווייזען פון זייער שולד.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעל. פון 227 81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5 ביז 7. אויך אין לעפשנוצע וגערזשער 17, פון 10 ביז 11

KINO TEATR CAPITOL

היינט און פאלגענדע טעג!
רעדענדיגער קלאנג-פילם א. נ
„די עבירה פאר דער חתונה"
אין די הויפטראלען:
LAURA LA PLANTE i JOHN BOLES.
אויסער'ן פראגראם:
א פרעהליכע קלאנג-קאמעדיע:
„פיטערס נאפט-סוחר"
אנהויב אין געוו. טעג 5 נ"מ, שבת און זונטאג 2 נ"מ.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף דרינגענדע רעגירונגס-הילף

דער מאגיסטראט איז מודיע, או מארגען, מאנטאג, דעם 4 אויגוסט הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע רעגירונגס-הילף פאר'ן חודש יולי ה. י. פון די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען דרינגענדע הילף פאר'ן חודש יוני. פון דער קאסע פון אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, אויך וועלכע האבען אויסגעשעפט אלע ראטעס פון דער געזעצליכער שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנד אין חודש יוני, און וואוינען אויפ'ן שטח פון דער לאדזער גמינע.

צו דער דאזיגער רעגירונגס-שטיצע האבען נאר רעכט ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסצוהאלטען פאמיליעס.

איינזאהמע און פערהייראטע אהן קינדער, האבען נישט קיין רעכט אויף דער דרינגענדער שטיצע.

ארבייטסלאזע, אין וועמענס פאמיליע, וועלכע וואוינען מיט זיי צוזאמען, ארבייטען צוזאמען א ווירטשאפט, איז כאטש איין פערזאן בעשעפטיגט ביי ארבייט, אדער בעקומט וועלכע עס איז שטיצע — האבען אויך נישט קיין רעכט צו דער שטיצע.

די רעגיסטראציע קומט פאר אויף וואלטשאנסקא 251 פון 9 פ"ה ביז 2 מיטאג-צייט, לויט פאלגענדען סדר:

היינט, מיטוואך דעם 6 אויגוסט —
K L Ł
דאנערשטאג דעם 7 אויגוסט —
M N O
פרייטאג דעם 8 אויגוסט —
P R S
שבת דעם 9 אויגוסט —
T U W Z Ż

רעזערוויסטען-איבונגען
ווער דארף זיך היינט צושטעלען?

(מ) היינט און מארגען דארפען זיך שטעלען אין לאקאל פון פ.ק.או. נאווע טארגאווא 18, די רעזערוויסטען פון פערבינדונגס-מיליטער פון די יאהרגאנג 1906 און 1904, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון דעם 2, 3, 6, 8, 9 און 11 קאמיסאריאט. אויך די אונטער-אפיצירען פון די יאהרגאנג 1902, 1904 און 1899 און די רעזערוויסטען פון דער ארטילעריע יאהרגאנג 1901, וועלכע וואוינען אין שטח פון די אויבענדערמאנטע קאמיסאריאטען דארפען זיך שטעלען צו די איבונגען.

אלע אויבען אויסגערעכנטע מוזען קומען אין ז.ק.או 5 זייגער פריה און מיטברענגען מיט זיך די מיליטערישע דאקומענטען.

פעראָרדנונג פון פאסט-מיניסטער
וועגען דעפעשען קיין אמעריקא

ס'איז אריין אין קראפט די פעראָרדנונג פון פאסט-מיניסטער וועגען דעפעשען פון פוילען קיין אמעריקא, אויפן רעכנונג פון ארדעסאט.

אזעלכע דעפעשען וועלען אבער קענען ארויסשיקען פערזאנען, וואס האבען דערצו אנגעקליבענע נומערן פון פאסט-אמט, נאכ'ן פערשטענדיגען זיך מיט'ן אדרעסאט וועגען דעקען די קאסטען פון דער דעפעשע.

לויט דער פעראָרדנונג פון מיניסטער קאן אבער די ערלויבניש צוריקגעצויגען ווערען צו יעדער צייט, נישט אנגעבענדיג קיין שום מאטיווען.

פערוואונדעט א פייערלעשער בעת איבונגען

(פ) אויף ראקיטשלנער 10 זענען נעכטען פארגעקומען איבונגען פון די פייערלעשער. אין א מאמענט האט געפלאצט די שטריק מיט וועלכער דער פייערלעשער אנטאני זאגלא רענסקי איז געהען צוגעבונדען צום לייטער און דער פייערלעשער איז פון דער הויך פון 2 שטאק אראפגעפאלען אויף דער ערד.

ביים אומגליקליכען האט געפלאצט די הילף-השדה די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. זיין צושטאנד איז זעהר א שווערער.

פערשידענעס

נעכטען איז אפגעפאהרען אויף איין חודש בורלויב דער פרעזעס פון דער לאדזער יודישער קהלה ה' מינצבערג. ביז דער וויצע-פרעזעס ה' פערנער וועט צוריקקומען וועט איהם פערטרעטען [illegible] [illegible] פריטשלאנסקי.

„לאדזער פראוואקאטארען“

פינסטערע געשטאלטען פון דער לאדזער פערגאנגענהייט

(המשך)

— איך קען נישט זאגען מיט דער גאנצער זיכערקייט, וואס פאר א געפיהל ס'האט מיך בע־הערשט. צי דאס אויפריכטיגע געפיהל צו ראטע־ווען א רעוואלוציאנער פון זשאנדארמסקע לאפעס, אדער דאס געפיהל צו טון א טובה אננא'ן, נישט אננא'ן — נאר איהרע בלויע אויגען, איהרע בלאנ־דע האהר, איהר הייסען אטעם, און אפשר ביידע געפיהלען צוזאמען, האבען אין מיר געשטארקט די איבערצייגונג, אז עפעס וועל איך דא מוזען טון.

דערווייל האב איך זיך צוזעקגעזעצט אין מיין ווינקעל און געשוויגען. קיינער פון אונז זיבען האט נישט גערעדט, ס'האט אויף מיר געמאכט דעם איינדרוק, אז די מענשען האבען זיך ארומגעזעהן, אז זיי האבען שוין צופיל געפלאפלט פאר פרעמ־דע מענשען, וועלכע מ'דארף נאך נישט שענקען רעם פולען צוטרוי:

די מינוטען האבען זיך ביי מיר געצויגען ווי שעהן. איך האב זיך אויפגעהויבען פון מיין ארט און אנגעהויבען נערוועאיש צו שפרייזען אהין און צוריק איבער'ן צימער, בעמיהענדיג זיך צו זיין וואס נעהנטער ביי דער טיר פון דער קאנצעלאריע, איך האב גערעכענט, אז אפשר וועל איך אויפכאפען, כאטש איין ווארט פון יענעם צימער, וואו אננא ווערט אויסגעהערט. אבער פלוצלינג האט א מאדנער היסטערישער קוויטש ארורכגעשניטען די לופט. אלע אנוועזענדע אין פאדער־צימער האבען אויפגעציטערט. איך האב געפיהלט אז איך פערליר די כוחות. נישט אנדערש ווי דאס האט געשריגען אננא! נישט אנדערש, ווי די הינד פייניגען אננא'ן, און אזוי ווי צו בעשטעטיגען מיינע געדאנקען, האט זיך פון הינטער דער טיר דערהערט א שלוכ־צען פון א פרוי. איך האב שוין נישט געקענט אויסהאלטען און נישט מיט מיין קול אויסגע־שריגען:

— חברים, מיר מוזען ראטעווען אונזער חבר'טע, מיר מוזען עפעס טון, ווער האט עפעס פאר־שלאגען.

— און זיך אליין האט איהר שוין געראטע־וועט? האט זיך צו מיר סארקאסטיש מיט פער־קרימטע ליפען, אנגערופען א גלטערער פוילישער ארבייטער, וועלכער איז געזעסען אין א צווייטען ווינקעל.

— די דאזיגע ווערטער האבען מיך איינגעזאג־צען צומישט, איך בין געווען זיכער, אז אלע זיבען ארעסטאנטען זענען איבערצייגט, אז מען מוז ראטעווען אננא'ן, ס'האנדעלט זיך נאר וועגען פארשלאגען ווי אזוי זי צו ראטעווען.

דערווייל איז אלץ שטיל געווארען, פון זשאנ־דארמסקען צימער האט זיך קיין שארך נישט גע הערט, איך האב צוגעלעגט מיין אויער צו דער טיר, כדי אויפצוכאפען כאטש א ווארט, כאטש א טאן.

אבער פלוצלינג האט אימיצער געגעבען א רייס אויף די טיר און איך האב זיך אויסגעצויגען אזוי גרויס ווי איך בין געווען אין דער קאנצע־לאריע פון נאטשאלניק.

— איך האב זיך נישט דערשראקען, איך בין א געוויסער מאס געווען צופרידען וואס איך געפין זיך אין דעמזעלבען צימער, וואס אננא, וואס איך וועל זי זעהן, איך וועל וויסען וואס מיט איהר איז בעשעהן.

נישט אכטענדיג אויף דעם הילכיגען געלעכ־טער ארום זיך, האב איך מיך לאנגזאם אויפגע־שטעלט און ארומגעקוקט אין אלע זייטען און גע־זוכט אננא'ן, זי איז אבער אין צימער נישט געווען, איך האב מיר נישט אפגעגעבען קיין חשבון, וואו איך געפין זיך און א געשריי געטון:

— וואו איז אננא?

— זי איז דארט, וואו ס'געהער זיך פאר אזא „פטיצא“ (פויגעל), — האב איך שוין געהערט א בייזען געשריי פון נאטשאלניק — און דו פאר דיין חוצפה אונטערצוהערען וועסטו ביי מיר טייער בעצאהלען.

— איך וועל שוין איצט ביי דיר ארויסבעקו־מען אלץ, וועגען דער געוועהר־שמוגלערין — האט דער נאטשאלניק ווייטער געשריגען, קיין ראמאנען וועסטו ביי מיר אין קאנצעלאריע נישט פיה־רען. אגב קען איך צו דיר קיין פרעטענזיעס נישט האבען, ראבסקא איז אן'פנטציקענדע בלאנדינקע, א מיידעל, וועלכע וואלט געקענט ארומגעהן אין גאלד, יונגעלייט וואלטען זי פערגעטערט און די פערגעהמט זי זיך גאר מיט „קראמאלע“.

אין מיר האט אלץ געקאכט, איך האב נערוועאיש געווענדעט זיך מיט די אויגען אין אלע זייטען, איך האב געוואלט עפעס געפינען אונטערן האנד, כדי צו דערלאנגען דערמיט דעם נאטשאל־ניק אין קאפ אריין.

— אלזא, גאספאדין פערליבטער, האט מיר דער נאטשאלניק איבערגעשלאגען די געדאנקען, וואו אהין זענט איהר דאס געגאנגען אויף דער שרעדניא גאס, בעת מ'האט אייך ארעסטירט?

— איך בין געגאנגען זוכען ארבייט, האב איך מעכאניש געענטפערט.

— צו וועמען?

— איך ווייס אליין נישט.

— אפשר וועט איהר מיר זאגען, צי איהר קענט א נאמען מרדכי „רויטער“?

מרדכי רויטער האב איך גוט געקענט, דאס איז געווען אונזער פארטיי־חבר, וועלכער איז ערשט מיט צוויי טאג צוריק געקומען פון רוסלאנד צו אונז אויף ארבייט און איך האב טאקי פאר איהם אויסגעזוכט א קאנספירירטע וואוינונג אויף דער וואלבארסקא 32.

— ניין, איך קען נישט אזא נאמען, איז גע־ווען מיין ענטפער.

י. דאן.

(המשך מארגען).

שרייענדע נויט צווישען יודישע אפגעקומענע אין צענטער פון שטאט

נעכטיגע פאבריקאנטען און געוועזענע רייכע סוחרים קומען איצט אז צו בעטעל-ברויט

דער קריזיס איז אבער אן'אלגעמיינער און אלע התחיכטע, און האט דעריבער געטראפען נישט נאר הסוחרים, נאר אויך מענשען פון אלע אפעריגע שכטען.

אויך זיי לאזט מען נישט אויסגעהן אין נאג־צען פון הונגער.

אין פיל הייזער איז שוין פערהאן א.א. שכן, וועלכער „הערשנאפט“, מעהר פון די שכנים אין הורכ'ן קרהים אראפגעקייקעלט געווארען ביז צום לעצטען שמאפעל פון ארימקייט און נויטיגט זיך בטילא אין דרינגענדער מאטעריעלער הילף. רומט נאר איין דעם „סוד“ א צווייטען און העכסטענס אויך א דריטען שכן און מען לאזט זיך אין צווייען ארעת|אין דרייען יערע וואך אין א בעשטימטען טאג איבער די איבעריגע דירה פון זעלבען הויז און מ'קלויבט צונויף אפיסעל געלד. מע'הר ענערגישע זאמלער „בעארבייטען“ אויך די שכנים פון די אחומינגע הייזער און נעהמען רעסטגלייכען אויף דעם צוזאק נדבות ביי זייערע קרובים, פריינד, בעקאנטע און ביי וועמען ס'לאזט זיך נאר, און איי־נינע הייזער קומען זאגאר פאר צווישען קינדער פעריארישע געלד־זאמלונגען לטובת די הונגעריגע ארעה אפגעריסענע קינדער פון זייערע פעראריםט געווארענע שכנים. גאנץ אפט ווערען פאר דעם צוזאק איינגעארדענט קינדער־זאבאוועס.

אזעלכע זאמלונגען, טענץ, אוזענרען, אויספלע טען און ענהליכע אימפרעזעס לטובת העם, אדער אנ'אנדערן אומגליקליכען שכן נעהמט אויך אונטער אין קרייז פון איהרע בעקאנטע די הערוואקסענע יוגענד.

פערשטעהט זיך, אז קיין בעדייטענדע סומען קאנען די אלע אויסגערעכענטע אקציעס נישט ברענ־גען און דעריבער איז פון זיי נישט צו דערווארטען קיין ראדיקאלע הילף פאר די בעדערפטיגע קריזיס־קרבנות.

פונדעסטוועגען ווערט אבער א דאנק די דאזיגע הילף־אקציעס דאך געלינדערט און א געוויסער מאס די נויט אין פיין פון די דערמאהנטע אומגליקליכע מענשען.

וואס שייך די צוזאמגעזאמעלטע געלדער ווער־רען זיי פונאנדערגעטיילט צווישען די נויט־בעדערפ־טיגע שכנים אויף פערשידענע אופנים.

מייסטענסטייל הייזער בעקומען די געפאלענע משפחות, א וועכענטליכע געלד־שטיצע, וועלכע גע־נוגענט אבער קוים אויף להחיות נפשו.

אין א רייה אנדערע הייזער ווערט געגעבען די פעראריםטע פאמיליעס יעדע וואך א פאר גילדען בלויז אויף שבת צו מאכען. אזוי צו אלע ערוה ווערט נאך א קריזיס־קרבן וקראנק, איז פטעם אין אלע הייזער איינגעפיהרט, אז דער הויף־קאר מיטעט שיקט איהם אריין א דאקטאר, מען בעד ארגט איהם א מעריצין און אפילו אויך געהעריגע פלעגע, דעם בני־בית ווייטער ווערט פון צייט צו צייט צוגעווארפען א פאר גילדען, אז עס זאל הערפייל קאנען אפיגעס פון זיך דעם הונגער־טוים.

פון דער פינאנץ-קאמער

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך ואל פון 15־טען אויגוסט אין לאדז געשאפען ווערען ביי דער פינאנץ־קאמער א ספעציעלער עקזעקוציע־אמט. אינ'ם ראט־הויז־אמט זאל קאנצענטרירט ווערען די גאנצע עקזעק־קוציע־טעטיגקייט פון דער שטאט און אלע בעזונ־דערע עקזעקוציע און אפרעכנונגס־אפטיילונגען וועלען אריבערגעטראגען ווערען אינ'ם דאזיגען אמט.

דער עקזעקוציע־אמט וועט זיך געפינען אין דער נייער געביידע פון פינאנץ־אמט אויף אל. קאש־טשושקי. אלס לייטער פון נייעם עקזעקוציע־אמט זעט הארשיינליך בעשטימט ווערען ה' נעשעלעס, דער בי־איצטיגער לייטער פון דער עקזעקוציע־אפ־טיילונג ביי דער פינאנץ־קאמער.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט-דיזשורען

(מ) מ. ליפעץ (פיעטרקאווער 93) מילער (פעטריקאווער 46) גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15) פערעלמאן (ציגעל־גאס 64) גיעווירארווסקי (לימא־נאווסקי 57) יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9)

היט אייערע קינדער!

(ב) אויף פילסודסקי 32 איז דער 6־יעהריגער הענעך אורבאך וועלכער איז געבליבען אליין אינ־דערהיים אהן אויפזיכט ארויסגעפאלען פון ערש־טען שטאק. צום גליק האט זיך דאס קינד נישט שווער פערוואונדעט. פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף און איבערגעלאזט אינדערהיים.

אורלויבען

(ס) נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב און האט איבערגענומען זיין אמט דער לאדזער פון דער אפטיילונג פאר סאציאלער הילף ה' פורטאל.

אונטערגעצונדען א וואגען אויס נקמה

(ו—) נעכטען ביינאכט אום האלב איינס א זייגער זענען פון לוטאמירסק קיין קאנסטאנטין געפאהרען א רייה פיהרען. מיטאמאל האט אויף איינעם פון די פוהרען זיך בעוויזען א פייער און בהרף ען איז דער גאנצער וואגען געשטאנען אין פלאמען. דער פוהר־מאן מיכאל ביסקופסקי איז אראפגעשפרונגען פון וואגען און אויסגעשפאנט די פערד. דאס פייער האט זיך דערווייל פערשפרייט און צוליב דעם שטאדקען ווינט, איז עמטשטאנען א געפאהר פאר די וואנז־הייזער ביים שאסיי.

דער וואגען איז פערברענט געווארען אינגאנצען. ווי מ'גיט איבער, זאל עס זיין א נקמה־אקט. די פאלי־ציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

אכטונג, מלעטשארניעס

(2) אין פערגאנגענעם חודש האט די פאליציי צונויפגעשטעלט פיל פראטאקאלען אויף די אונהאל־טערס פון די מילכעריען און רעסטאראציעס פאר פערקויפען ארטיקלען, אויף ארויסטראגען נאך 7 א זייגער אין אווענד.

די שטעטישע סטאראסטווא דערמאהנט דעריבער אז אויף ארויסצוטראגען מעגען די מלעד־טשארניעס 4 אז רעסטאראציעס פערקויפען נאר ביז 7 אין אווענד שפעטער מעגען זיי פערקויפען נאר פאר'ן געברויך אויפ'ן ארט. פאר עובר זיין די פער־ארדנונג, וועט מען בעשטראפט ווערען.

רעמאנט

(מ) דער צווייטער שטעטישער באדיאנשטאלט אויף שקאלנא 11 וועט פון היינט אן ביז דעם 12 ה.ח. זיין געשלאסען צוליב רעמאנט.

קאנקורס אויף אויספערטיגען הייזער

(מ) נעכטען איז אין מאגיסטראט פארגעקומען דער קאנקורס אויף אויספערטיגען די 6 הייזער אין דער וואוינונגס־קאלאניע אויף פאלעסיע.

צום קאנקורס האבען זיך געשטעלט די פירמעס: „קאנסטרוקטאר“, ה. טילער, י. ת. טילער, נעסטלער און פערענבאך. די קאנקורס־קאמיסיע אונ־טער'ן פארזיץ פון לאווניק איזדעבסקי האט אויפ־געעפענט די אלע פארגעשלאגענע אפערטעס פון די דערמאהנטע פירמעס.

פאליטישע פראצעסען

(2) אין קרייז־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס פון דער 19־יעהריגע חיה ראטבליט, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען אין פערשפרייטען קאמ־מוניסטישע אויפרופען, זי איז פערמשפט געווארען אויף צוויי יאהר טורמע. נאכ'ן אויסהערען דעם אורטייל האט ראטבליט געוואלט עפעס רעדען צום עולם, אבער מ'האט איהר ארויסגעפיהרט פון זאל.

(ב) שלמה טענענבוים, 20 יאהר אלט איז בעשולדיגט געווארען אין פונאנדערקלעבען קאמו־ניסטישע פלאקאטען צוזאמען מיט נאך 2 מיטהעלפער. יענע צוויי זענען אנטלאפען און טענענבוים האט מען פערהאלטען. און ביי איהם געפונען 16 פלא־קאטען.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 1 יאהר טורמע.

קאנפיסקירט א קאנסטאנטינער נישט־געשטעמפעלט פלייש

נעכטען האט א וועטערינאר - קאמיס'ע איינגע־פיהרט א סאניטארע קאנטראלע אין די יאטקעס פון קאנסטאנטין. בעת דער קאנטראלע זענען פעסטגעש־טעלט געווארען פיל אפווייכונגען פון די סאניטארען פעראדנונגען און די קאמיס'ע האט צוזאמענגעשטעלט פיל פראטאקאלען.

א חוץ דעם איז אין פיל ערשטער קאנפיסקירט געווארען נישט געשטעמפעלט פלייש, וואס שטאמט פון געהיימער שחיטה. דאס פלייש איז פערטיילט גע־ווארען פאר די ארימסטע.

קינדער פאר נשרפים

אין ווישניאווא-גורא אין דער ווילע פון ער־דינאס און יאסקאוויטש איז פארגעקומען א קינדער־פארשטעלונג, איינגעארדענט דורך די שילערינס לינקאווסקא, רוזשאנער און שפיצבערג. די גאנצע הכנסה איז בעשטימט פאר די געליטענע פון דער שרפה אין ווישניאווא-גורא.

שבת שפילט

דער ווינער „הכח“ מיט „ל. ט. ס. ג.“

ווי מען גיט אונז איבער שפילט שבת דער ווינער „הכח“ מיט „ל. ט. ס. ג.“ אויפ'ן פלאץ פון „ל. ק. ס.“

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 6 אויגוסט 1930

11,58 צייט-סיגנאל פון ווארשא און הערינאל פון מאריאצקען טורעם אין קראקא. 12,05 גראמאפאן-פליטען. 13,15 טאג-פראגראם, קינא- און טעאטער-רעפערטואר. 15,50 פארלעזונג. 16,15 מוזיק פון גראמאפאן-פליטען. 17,10 סקויטען-קאמוניקאט. 17,35 די ערשטע נאציאנאלע פאהן (פארלעזונג) 18,00 נאכמיטאג-קאנצערט. 19,00 פערשידענעס. 19,20 „ווי לאנג וועט נאך דויערען דער וועלט-קריזיס (פארלעזונג) 19,35 מוזיק פון גראמאפאן-פליטען. 19,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, פראגראם אויף מארגען, קאמוניקאטען, צייט-סיגנאל פון ווארשא. 20,00 ראדיא-זשורנאל. 20,15 אודיציע לכבוד די לע־גיאנען-פייערונגען אין קאנצערט-טייל טרעטען אויף דער ארקעסטער פון „פוילישען ראדיא“ און מעטש-סילעצקי טענאר פון דער דרעזדענער אפערע, קאמוניקאטען מ „טערעסאלאגישער, פאליצי-, ספארט) 23,00 טאנץ-מוזיק.

אין דער שטאָט, וואו עס יודעלט זיך און קריסטעלט זיך

די שטאָט, וואו קריסטענטום און יודענטום האָבען זיך צוזאַמענגעפלאָכטען. — סטאַטועןדענקמעלער דעם מהר"ל, דעם גולם און טאַדעאוש'ן. —דער געקרייציגטער יעזוס מיט לשון־קודש'דיגע אויפשריפטען. — די אַלט־נייע שול אין פּראָג. — אַ מאַדאָנע, וואָס לערנט איהר קינד חומש. —די הײַנטיגע פּראָג. —די יודישע פּריווילעגיע. —די טשעכישע אויסאַרבייטונגען

אין משך פון גאַנצען מיטעלאַלטער האָט זיך געצויגען דער קאַמף צווישען יודענטום און קריסטענטום. מיט בלוטיגע אותיות האָט זיך דער קאַמף איינגעקריצט און אונזער געשיכטע בײַדע אומות, בײַדע פעלקער, זענען געבליבען ווייט איינע פון דער אַנדערער; געבליבען, ווי געווען, באַזונדער'ע פערשלאָסענע וועלטען. די גירושים און גזירות האָבען נישט פערשאָטען דעם תהום, נאָר נאָך טיפער איהם געגראָבען. טויזענדער יאָהרען האָבען קריסטען גע־לעבט בשכנות מיט יודען און דאָך זיי נישט געקענט. געמוזט אָפּערירען מיט פאַלשע בלבולים. אויך די יודען האָבען זיך אײַנגעצוימט אין זייער גייסטיגען געטאָ. איבער האָט זיך געצויגען דער קרינם־צו־שטאַנד און ס'איז נישט צו מערקען קיין געגענזייטיגע השפּעה, וואָס איז געוואָרען ערשט נאָך דער וועלט־מלחמה.

אַנטאַגאָניזם אין פּראָג.

אין דעם זין איז דאָס די איינציגע און מערקווירדיגסטע שטאָט אויף דער וועלט, וואו האָבען זיך צוזאַמענגעפלאָכטען קריסטענטום און יודענטום, געלאָזען שפּורען אין די זכרונות, דענקמעלער, געבײַדען, ליטעראַטור, קונסט, און צוויי קעמפענדיגע צרים, אבער וועלכע ווירקען איינער אויפען אַנדערען. אין פּראַגער קריסטענטום געפינען מיר יודענטום, און להיפּוך, און יודענטום געפינען מיר קריסטענטום.

פּראַגער בית־עולם איז 1300 יאָהר אַלט. אַז דער קומט טוריסטען נישט נאָר יודען (פערבייגע־הענדיג דאַרף מען זאָגען, אַז פּראַגער חברה־קדישא פערשטעהט צו מאַכען געשעפט נישט נאָר פון טויטע, נאָר אויך פון לעבעדיגע). עס רעכענט זיך פאַר'ן עלטסטען בית־עולם אין אייראָפּע. צווישען די מצבות, וואָס די געשוואַרצטע פיהרערס איבער'ן בית־עולם דערצעהלען אייך וועגען די גרויסע נפטרים, איז פול וועגען דעם, וואָס זיי האָבען געהאַט צו טון מיט די קריסטען.

די קרוין פון פּראַגער פאָלקס־שאַפונג איז די לעגענדע מיט'ן גולם — לויט'ן אינהאַלט, נישט קיין עכט־יודישע. דער גולם איז די פּאָעטישע קראַפט פון יודען געגען די קריסטליכע רדיפות. אַזאַ מאָטיוו איז פרעמד אַנדערע שטעט און די גאַנצע לעגענדע, ווי די פּערזאָן פון מהר"ל, זענען מעהר פּאָפּולער בײַ די פּראַגער קריסטען, נישט ווייניגער, ווי בײַ יודען. נישט ווייט פון טאַדעאוש דענקמאַל אויפ'ן קאַרל־בריק, געפינען זיך בײַ דעם נייעם ראַטהויז צוויי גראַנדיעזע סטאַטועס — דענקמעלער דעם מהר"ל און דעם גולם. דער גולם איז פאַרגע־שטעלט ווי אַ ריטער מיט אַ העלם אָהן אַ פּנים. דעם מהר"ל'ס סטאַטוע האָט אַ העברעאישע אויפשריפט, איז, האָבט זיך, דער איינציגער דענקמאַל אין דער וועלט פאַר אַ רב, וואָס איז נאָך דערצו בעזאָרגט מיט זיין נעגענשטעלען זיך די קריסטען. די גאַנצע לעגענדע האָבען די פּראַגער אנגענומען פאַר אַ זייערע פאַר אַ פּראַגער, געשאַפען פון פּראַגער לעבען, און טאַדעאוש מיט'ן מהר"ל זענען פאַר זיי גלייכע העלדען.

דערפאַר אָבער בלייבען מיר פערוואונדערט מיט אַן אומאנגענעהמען געפיהל אויפ'ן קאַרל־בריק, וואו איהר זעהט אַ גאָלדענעם געקרייציגטען יעזוס מיט אַן אונטערשריפט אויף העברעאיש, אויך מיט אותיות: „קדוש, קדוש, קדוש ה' צבאות". מיר זעהען פערבײַגעפאָהרען דעם בריק, אַן עקסקורסיע פון 24 יודישע לעהרער און לעהרערינס, קיינער

(אַ בריף פון פּראָג)

האָט נישט געהאַט ברעה אָנגענעהמען זיך דעם אויבערשטענס קרייוצע, נאָר אַלעמען האָט עס געגעבען אַ שטאָך אין האַרצען; אַלע האָבען זיך געפיהלט בעלייריגט און דערשלאָגען. נישט אָפּגעבענדיג זיך אַ חשבון, פאַרוואָס. דעם געפיהל, האָבען האָך אויך געוויס די פּראַגער יודען, — פאַרוואָס אונטערזוכענדיג זיי נישט, מען זאָל אַראָפּנעהמען די אונטער־שריפט.

עס איז בעקאַנט די געשיכטע פון בילד מיט'ן אויפשריפט: אַ יוד, אַ גאָלדשמיד, איז פערבײַ אַ צלם און האָט אויסגעשפּיגען. מען האָט איהם גע־כאַפּט און איבערגעגעבען דער אינקוויזיציע. די אינ־קוויזיציע האָט איהם געהאַט פערמשפּט צום טויט, אָבער דער קיסר האָט איבערגעגעבען זיין משפּט אַנאַנדערער טריבונאַל, וועלכער האָט מספּים געווען איהם צו בעפרייען, אויב ער וועט אויף זיין אייגענעם רעכנונג אויסגיסען פון גאָלד אַ געקרייצטע יעזוס און אונטערשרייבען דאָס היילִגסטע, וואָס איז נאָר דאָ בײַ יודען. דער יוד האָט עס געטון, נאָר וועגען די פיגור איז פאַרטיג געוואָרען און מען האָט איהר אוועקגעשטעלט אויפ'ן בריק מיט'ן אויפשריפט קרוש.. — האָט דער יוד נישט אויסגעהאַלטען און זיך אַרײַנגעוואָרפען אין טײַך.

אינאַוועגנד פין איך נאָכאַמאָל געגאַנגען איבער'ן גרויסען בריק, וואָס שפּרייט זיך איבער דער מאָל־דאַוע; כ'האָב געוואָלט אליין איבערלעבען און דורכ־לעבען דעם משונה'דיגען אײַנדרוק. אונטער'ן בילד געפינט זיך אַן/אַ שריפט אין לאַטײַניש, דײַטש און טשעכיש. אַז דאָס האָט פערמשפּט אין 1696 יאָהר דער הויכער טריבונאַל דעם יודען, וואָס האָט חוזק געמאַכט.

די יעזואַטישע לאָגיק. זיי מאַכען חוזק פון אַ גאַנצען פאָלק און שטראָפען פאַר חוזק מאַכען.

אין שטאָט־פערוואַלטונג ווײַזט מען אויך די סייטע פון געטאָ און אַ תּאַנענשטיינס פּאַלאַץ די מנורה מיט העברעאישע אויפשריפטען, וואָס יודען האָבען אונטערגעטראָגען דעם גרויסען מלחמה־מאַן פון דער 30־יאָהריגער מלחמה. אין מאַגאַריקס שלאָס, בין איך געווען אין גרעסטען און שענסטען קלויסטער פון פּראָג. דער קלויסטער איז אַ מוזיי פון רעליגיעזע קונסט־ווערק. דאָרטען גע־פינט זיך אַ גרויסער בילד, אויסגעקריצט אויף האָלץ, וואָס גיט אַן אויסזעהן פון גאַנצען אַמאָליגען פּראָג, — פון אין ווײַט אַנאַטע קירך און פון דער צווייטער — די יודישע געטאָ — אַ ריכטיגער סימ־באָל פון אַמאָליגען פּראָג.

ווי געזאָגט, איז דאָס זעלבע אויך בײַ יודען; דאָ האָט זיך איינגעפלאָכטען דאָס קריסטליכע. די עלטסטע שוהל, וועלכע איז געבויט, ווי מען רעכענט אין 11־טען יאָהרהונדערט. רופט מען „אַלט־נייע" דערפאַר, ווײַל די אונטערשטע העלפט איז געבויט אין ראָמאַנישען סטיל, און די אויבערשטע איז איבער געבויט אין גאָטישען, נאָר אַנשטאַט 4 האַלין־באָגען אין סופיט, געהען זיך צוזאַמען 5, כדי עס זאָל נישט אויסקומען קיין צלם. אין יודישען מוזיי גע־פינט איהר אַ בילד, ווי אַ מאַדאָנע לערנט מיט איהר קינד חומש. נאָך אַ בילד ווײַזט, ווי משה באַנטעפּ־האַרע שטעהט פאַר ניקאָלאַי דעם ערשטען און בעט,

משמעות, אויף יודען. אייגענטליך האָט עס קיין שייכות נישט צו פּראָג, אבער עס האָט צו טון מיט יודען און גוים צוזאַמען און אויב אזוי, פּאַסט עס שוין פאַר פּראָג.

עס לוינט אויך צו זאָגען אַ פּאָר ווערטער ווע־גען הײַנטיגען פּראָג. אין פּראָג געפינען זיך איצ־טער 82 טויזענד יודען, פון וועלכע נאָר 7 טויזענד האָבען זיך אנגעגעבען, ווי געהעריגע צום יודישען פאָלק, די איבעריגע 25 טויזענד — פון יודישען גלויבען, אָבער דײַטשען אָדער טשעכען. דער לעצ־טער געזעץ וועגען רעגיסטראַציע זאָגט, אַז די נאַ־ציאָנאַליטעט פון בירגער ווערט בעשטימט לויט דער מוטער־שפּראַך, און אזוי, ווי יודיש רעדט מען כמעט נישט און בכל אופן, וואָלט עס קיינער נישט אנגעגעבען, קומט אויס, אַז קיין יודען זענען אינגאַנצען נישטאָ אין פּראָג. די רעפּובליק־יודען האָבען דאָס פּראָטעסטירט און געפּועל'ט אַן־אויסנאַהמע־געזעץ צום געזעץ, ספּעציעל פאַר יודען אַז די יודישע נאַציאָנאַליטעט מעג אַנגעבען אויך אַזעלכע בירגער, וואָס רעדען נישט קיין יודיש אָדער העברעאיש, וואָס האָבען, הייסט עס, פּרעמדע מוטערשפּראַכען. אין דעם בעשטעהט די ספּעציעלע יודישע „פּריווילעגיע", אַזאַ אייגענאַרטיגע אויטאָ־נאָמיע. די קהלה האַלט אויס אַ שול פאַר 100 יודי־שע קינדער, אָבער אויך טשעכיש.

דער עקאָנאָמישער מצב פון די יודען, ווי בכלל פון די טשעכישע, און אַ בערהויפט פון פּראָג איז נישט קיין שלעכטער. אויסער דער אַלטער טייל פון שטאָט בויט זיך איצטער אַ נייע פּראָג; נישט קיין גרויסע הייזער־פּאַלאַצען, איינגעטונקט אין גרינס, דאָס איז אַ נייער בויסטיל, די טענדענץ איז נישט צום אַמעריקאַנער וואָלקענקראַצער, נאָר, פערקעהרט, צום געמיטליכען, אַ גרינווינקעלענדי־קעבאַטישען דאָרף־הויז.

הירש מעלאַמעד

אַפּעראָמאַז

דײַטשער לופט־פליהער, וועלכער איז אומגעקומען בעת'ן אינטערנאַציאָנאַלען רייד פון אַוויאָנעטקעס

דער רומענישער אינערן־מיניס־טער פאַר'ן געריכט

פאַר מיסברויכען מיט זיין אמט

בוקאַרעשט (יט"אַ) די פּראָקוראַטור האָט פערארדענט אנגעווענדען הויז־אַרעסט לגבי דעם שעף פון אינערן־מיניסטעריום קאַבינעט סאַצלעאַנו, וועל־כער איז געווען איינער פון די פיהרער פון דער אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע אין רומעניען און איז געשטעלט געוואָרען אונטער דער בעשולדיגונג פון אויסנוצען זיין הויכען אמט, כדי צוצושטעלען געלד אין הפּסה דעם אַרעסט'רטען קאָמענדאַנט פון דער „אייזערנער גוואַרדיע" קאָרנעליו קאָדריאַנו, אַ פּאָליציי־פּאַסטען בעוואַכט דאָס הויז פון סאַצלעאַנו וועלכען עס איז פערבאָטען צו פערלאָזען זיין וואוי־נונג אָהן אַן ערלויבניש פון פּראָקוראָר. די רומענישע פּרעסע איז פול מיט פערשידענע פּרטים און קאָמענטאַרען וועגען דער ראָל, וואָס סאַצלעאַנו האָט געשפּילט אין דער אַנטיסעמיטישער בעוועגונג.

וויכטיג פאַר לעטניקעס!!

די ערשטע לאָדזער גוט בעקאַנטע

פאַבריק פון פאַטענטירטע פעלד־בעטען

מאַכט בעקאַנט, אַז צוליב'ן קריזיס האָבען מיר פערקלענערט די פּרייזען פון אונזער אויסאַרבייטונגען ווי: פעלד־בעטען, פעלד־בעטען מיט ווענטלעך, לעזשאַסעס שאַבאַרעטקעס און האַמאַקעס

אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ־מאַרקע „Palma-Patent", פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף פיל יאָהרען.

אַכטונג: פאָדערט איבעראַל פעלד־בעטען נור מיט דער מאַרקע „Palma - Patent"

מיט אכטונג פירמע „PALMA-PATENT"

אינה. שוואַרצאָווסקי

פּוילנאָצנאַ 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאַר פּראָווינץ - בעדייטענדע ראַבאַטען.

דאָס ערשטע מיידעל

פון ניקאָלאַי באָגדאַנאָוו

.21

„פערבלייב אין שטאָט, בעטין און הויט אָפּ סאַניען אין נאָמען פון דער „יאַטשייקע". זאָל זי זיין די ערשטע ריכטיגע קאָמסאָמאָלקע. שרייב זענען אַלץ. אויב עס טרעפט זיך עפּעס אַנאומגליק ניב גלייך צו וויסען, מיר וועלען אלע גלייך קומען".

איך בין געקומען אין איקאָם און געזאָגט די חברה, אַז איך וויל אין דאָרף צוריק נישט פאָהרען און אַז איך וויל פערבלייבען אין שטאָט — איהר קענט מיך אַרויסוואַרפען, — איך וועל נישט אַוועק־געהן. מיט מיר ריכטיגע אַרבייט און אַ וואוינונג און איך וועל זיך שוין אליין שפּייזען.

— אַלץ, דו — האָבען די חברים פון איקאָם געלאַכט. פונדעסטוועגען האָבען מיר צוזאַמען אויס־געזוכט פאַר מיר אַ שטעלע אַלס אַ וועכטער בײַ דער צושטערטער געבײַדע פון איבערשיקונגס־פּונקט, די געהעריגע קרייז־פערוואַלטונג. איך האָב אויך געקענט דאָרטען זיך אויסקלײַבען אַ ווינקעל.

דעם בעשלוס האָט מען שנעל דורכגעפיהרט דורך אלע אינסטאַנצען. אמת, גלעביטש, דער וועכ־טער פון איקאָם איז דאָרטען אויף געווען פערעבענט פאַר אַ וועכטער. ער פּלעגט אָבער נאָר דורכן פענ־סטער אַרויסקוקען אַמאָל צו די געבײַדע און נאַנץ, צי זי שטעהט אויפ'ן אָרט און דאָס איז געווען גענוג. מיר אָבער האָט מען בעפוילען שטרענג אָפּצוהיטען, אַז מען זאָל נישט ברעכען די פענסטער און אַנדערע קלייניגקייטען. מיר האָט מען בעשטימט אַ פּאַיאָק

און אויך אַ צימער אין דער געבײַדע.

אָט בין איך שוין אויפ'ן שוועל פון מיין נ ער וואוינונג. די געבײַדע איז אַ ריזיגע. אַז מען געהט דאָרטען אַרום קלינגט עס אָפּ, ווי מוזיק פון אַ בלאָזאָר אָרקעסטער. איך האָב זיך אויסגעקליבען אונטער די שטיגען אַ פּאַסיק צימערל, דער פענסטער איז גע־ווען אַ גאַנצער און אַנגענעהם קלייך. קיין אויוון איז נישט געווען, ווי אין גאַנצען הויז. מען זאָגט, אַז דאָס הויז ווערט בעהייצט מיט וואַסער, מאַרטע, דורך אַזעלכע רעהרען, איך האָב בעמערקט ענט־קעגען דער געבײַדע אַ דענקמאָל און אַ קאָפּ און די אָפּגעשפּרונגענע טאַנק, פון וועלכען עס האָבען זיך אַרויסגעצויגען ציגעל. מיין זיידע האָט געקענט מאַכען אויוונס, דער טאַטע אויך, ווײַל איך שוין אויך פאַר זיך אַנ/אַ וויען אַהעקשטעלען. מיט פרייד האָב איך געקויפט אַ שלעסעל און זיך בעזעצט אין מיין וואוינונג. אַהיים האָב איך געשריבען אַ בריף, אַז איך פערבלייב אויף אַ סאָך טעכשער שטעלע און אַנגעזאָגט שיקען מיר מיט אַ געלעגענהייט אַ זאַק קאַרטאָפעל, דרײַ לאַבנס ברויט מיט אַ פלאַש אייל. כ'וועל אַ לעב טון ווי עס דאַרף צו זיין. איך בין איבערגעשלאָפען די נאַכט אַז פ'ן נייעם אָרט אויסגעד־צייכענט. נאָר די גלאָקעס האָבען מיט'ן ווין־אויפ־גאַנג אויפגעוועקט אַז פ'ן בויערעם אַ נערווער, אַז איך האָב נישט געקענט אויסהאַלטען. און אזוי ווי אין שטאָט אויפשטעהען מיט דער זון גלייך איז נוצ־לאָז, האָב איך זיי עהקלערט מלחמה.

זיי האָבען אנגעקלעפּט זייערע פּאַרשיווע נעס־טען אויף די קאַרניזען איינע אויף די אַנדערע, און זיך געפּיקט איינע די אַנדערע. איך האָב אנגעהויבען דעם קאַמף מוטיק און ענערגיש, אַז די שטאָטישע פּרויען, וועלכע האָבען זיך געטריבען די סטאַרעס האָבען זיך לאַנג צוגעקוקט און גערעדט וועגען די טשאַרעס גאָלקעס. אָט אַזוי בין איך אַרײַן אין פעריאָר פון שטאָטישען לעבען. דער גוטער אָנהויב אין איקאָם, די מלחמה מיט די גאָלקעס — קיין איך האָט נישט פאַראויסגעזאָגט יענע פערשאָל טענע געשעהענישען. יענעם אומדערוואַרטעטען סוף, וועלכע איך האָב נישט בעהאַלטען און דערצעהלט.

עס איז אנגעקומען דער גאָלדענער האַרבסט איבער'ן שטאָט האָט זיך געצויגען פּיהענדיגע שפּינ־וועבס. מען זאָגט, אַז קליינע שפּינען וואַנדערען אַרום אין שפּינוועבס מיט'ן ווינט הונדערטער מײַלען. וואָס דאַרפען זיי עס? זיי וואָלטען בעסער געזעסען אויף איין אָרט. אמת עס איז אינטערעסאַנט צו קוקען ווי זיי שווימען אַז פ'ן בלויע הימעל, אבער בײַ מיר רופט עס אַרויס אַ בענקשאַפט נאָכ'ן דאָרף. איך קריך אַרויף אויפ'ן טורעם און קוק נישט אַפּרייסען די אויגען פון די געלע פעלדער, איבער וועלכע עס זענען נאָר וואָס דורכגעגאַנגען די סערפּען. די פער־וויטע פּאַשע האָט זיך נאָך נישט בערעקט מיט גרינס און ליגט אַ טונקעל־בלויע. ווי צעגאַסענע וואָלקענס. אַרום די דערפער שטעהען סקירדעס און זיי זעהען אויס, ווי אַ קייט. איך קוק לאַנג פון דעם טורעם ביז די אויגען ווערען מיד. דאַמאָלס פיהר איך אַרונטער די אויגען אויפ'ן שטעטעל.

פון טורעם זעהט אויס דאָס שטעטעל ווי אויס־געקלעפּט. שטיל, מען זעהט אפילו קיין הונד נישט די שטאָט־מענשען שלאָפען פון הונגער גאַנצע מעת־לעת'ן. און ווער עס שלאָפט נישט, אַז אָדער ער איז פאַרטיג אין דאָרף נאָך פרישע ברויט, אַנגעשאַרען איך

זיך פערשידענע שמאַטעס, אָדער ער פּלעכט אַ שטריקעל. פריהער זענען דאָ געווען צוויי שטריק־פאַבריקען און איצט פלעכט אַ האַלבע שטאָט שטריק אויף נישט בעוואוינטע נאַסען, און פון טורעם זעהען זיי אויס ווי שפּינען. און ווען זיי וויקלען זיך אַרום מיט שטריק און שטריקעל'עך און לאָזען זיך און ווײַטע וועג נאָך פערשידענע פּראָדוקטען, פערגלייך איך נישט־ווילענדיג זיי מיט'ן שפּינוועבס אויפ'ן הימעל.

אַנ/אַנדער עבען און לעבען דער באַרג סטאַנציע און די געגענט אונטער'ן באַרג. דאָרטען שלאָגט שטענדיג דאָס לעבען. דאָס קלאָפּעריי פון אייזען. די דעפּאָ איז גוט בעלויכטען. עס קאָכט טאָג און נאַכט. עס קומען פערבײַ באַהנען אנגעפיהלט מיט מענשען, שטעלען זיך אָפּ אויף דער סטאַנציע, טומלען אַ מענשען, אַ וואַגאָנעס, אַ לאָקאָמאָטיווען.

אין האַרבסט איז דאָס שטעטעל נאָך פינסטער דער געווען. עס זענען אַוועק פון שטעטעל איבער די דערפער פינף אָדער זעקס מיליטער־אָפּטיילונגען זיי זענען בעשטאַנען פון פרייוויליגע, מעהרסטענ־טיילס שטריקער. די באַהן־אַרבייטער האָבען געשיקט צוויי פון זייערע אָפּטיילונגען. עס זענען פערבליבען אין שטאָט מעהרסטענטיילס אַ פּרעטרער עלעמענט פון אַרבייטער־יוגנט און גרינגע יוגענט. הײַנט, צום ערשטען מאָל, האָבען אויפגעלעבט די שולען און צוגעלאָפען אויסגעטיילט זיך פון דאָס גאַנצע פערשלאָפענע שטעטעל. צוויי שולען, איינע אין צענטער און די אַנ־דערע הינטער דער שטאָט — פון דער ערשטער שטופּע. פון דעם טורעם טיילט זיך אויס מעהר די מיידלעך. אין שול, ביים אַרויסגאַנג און פעלד — פון צווייטער שטופּע, זעהען זיך אָן די לענטעך פון די מיידלעך (ווייסע און בלויע) אונטער'ן קאָליר פון האַרבסטיגען קלאָרען הימעל און די וואָלקענס אויף איהם.

(פאָרטזעצונג קומט).

אין דער פּאַריזער אונטערוועלט

פון נ. פראַנק

לוריע דער שרייבער

אין אַ ווינקעל אין קאַפע זיצט לוריע, פּנים צו פּנים צו אַן עלטערע פרוי און שרייבט איהר אַ בריף.

לוריע איז „דער שרייבער“ פון קאַפע. ער ווייסט אַלע שווערע הערצער פון די מענער, פון די פרויען. ער איז זייער פערטרויאונגס־מאַן, זייער „קאָנפידענט“. פאַר איהם האָט מען נישט קיין מורא, פאַר איהם שעהמט מען זיך נישט. פאַר איהם עפענט מען דאָס האַרץ — ווי מ'טוט זיך אויס פאַר אַ דאָקטאָר. אַלע ווייסען, אַז אַ סוד, וואָס פאַלט אַריין צו איהם, איז ווי אין אַ קבר. באַגראָבען. וועט ווייטער נישט געהן. ביי איהם ענדיגט זיך.

לוריע איז דער „אינטעליגענט“, דער געבילדעטער. קיינער שרייבט נישט אַזאַ בריף, ווי ער. אַז זיין האַנדשריפט צאַצקעט מען זיך אַרום. מ'ווייזט זי אויף תרומשים. אַ רונדע, גרויסע פולע האַנדשריפט.

אַנגעפאַנגען האָט לוריע איבערצושרייבען פּיעסען אין יודישע טעאַטער. איז אָבער אונטערגעקומען פון אַמעריקאַ די יודישע שרייב־מאַשינקע, וואָלט שוין שווער געווען צו האָבען פּרנסה פון איבערשרייבען פּיעסען אין פּאַריז. וויפיל פּיעסען האָט איהר דאָ איבערצושרייבען? אַ וואָך, אַ מאָנאַט!? און אַז מ'שרייבט זי שוין איבער, וויפיל קען מען פערדינען ביי דעם? נישט צומאָל אויף שוועבעלעך פאַר ציגאַרעטען.

מיט זיין טאַלאַנט, שפּילען כאַראַקטער און טעאַטראַלער פאַך־קענטעניש וואָלט פון לוריע געקענט ווערען אַ טעאַטער מענש (ער קען אפילו שפּילען פּיאַנאָ), איז ער אָבער אַריינגעפאַלען דאָ און געוואָרען דער „שרייבער“.

ווייסט לוריע אויסגעבונדען יערענס געשעפטען. אַנדערענס באַציהונגען. די, איז געקומען זיך אַביסעל אָפּרוהען אין פּאַריז. און בעגנאַם איהרעם האָט זי אַ „הויז“, וואו עס אַרבייטען אַ סך „מענשען“. דאָ פיהרט זי זיך זעהר אַנשטענדיג און אַ גראָב וואָרט געהט איהר נישט אַראָפּ פון מויל. זי שרייבט רעגעלמעסיג צו איהר „מאַן“ דאָרט, און קויפט איהם איין און פּאַריז פון שענסטען און בעסטען. קענער דאָרט שיינט איהם צו זיין אַ „מאַרקעווזשער“ פון ערשטען סאָרט. זיי אַרבייטען אַלבערייט. ער, זי און נאָך איינער. ער מיט'ן חבר „פערטוצען“ דעם סוחר, ווייזט סחורה און זי — אַ געניאַלע פרוי ממש! — ליינט איין פּנים, וואָס ס'מאַכט זיך. אַלבעריט פאָהרען זיי אַרום די וועלט. „זיצען“ צו ביסלעך, קומען אַרויס און „לאַרכענען“ ווייטער. די פרוי איז אַ שעהנע, אַ הויכע, אַ שלאַנקע, מיט אַ שעהן קליינגערען נעקעכטער. זי האָט לאַנגע פינגער, גוט פאַר פּיאַנאָ. זי בענוצט זיי אָבער מייסטערהאַפט פאַר נאָך אַנ'אַנדערע צוועק. די „דריי“ רעדען צווישען זיך רוסיש אָדער פּויליש. די פרוי מאַכט אַן איינדרוק פון אַ מיט ערציהונגער דאַמע, בענוצט זיך זעהר שעהן מיט נאַפּעלמעסער און האָט אין זיך פיל האַלטונג.

די אַנדערע פרויען קוקען אויף איהר מיט הדר ארץ און קנאה.

— וועג נאָר, ווי זי פּערווייסט מיט דער נאָז!

— נאָר עס לאַכט, אַז לאַכען זאָל זי מיט ראַשטשערקעס....

— צו וואָס שעלטען? — רופט זיך פילאָזאָפיש אָפּ דער שרייבער — איך האָב זעהר פיינד, אַז מ'שעלט.

די פרוי, פאַר גרויס אָפּשוי פאַר'ן שרייבער ווערט אַנטשוויגען. מיט גרויס פערערהרונג קוקט זי אויף לוריען, וואָס צייכענט אויס'ן ווייסען פּאַפּיר גרויסע אותיות, וואָס ווערען הערצעהלט דאָרט פון איהר לעבען דאָ, פון איהרע האָפנונגען און שטרעבונגען....

לוריע האָט געענדיגט דעם בריף.

די פרוי האָט אַרויסגענומען פון אַ קליינעם פּאַקעטעל אַ שעהנעם ברייטען קראַוואַט:

— דאָס איז פאַר איך, לוריע!

— צו וואָס?

— נישקשה, נישקשה! איהר האָט די ווערט. איהר פערדינט עס כשר. איידער איך וועל אַוועקפאָהרען פון פּאַריז קריגט איהר ביי מיר נאָך עפּעס. איהר וועט זעהן, איהר וועט זעהן.

איהרע אויגען־גלעך בליאַסקען אין דער נעכער נאַכט ליכט. זי הויבט זיך שנעל אויף פון בענקעל. איהרע פינגער זענען בעדעקט מיט דימאַנטען, וואָס שיינען אַרויס פון די דיקע אינגעשוואָלענע וואָרשטען־פינגער פון דער פרוי. איהר גאַנצער קערפּער איז שווער, בעלאָדען, בעפּליישט, די אויגען, שאַרף אונטערגעשטראָכען. אויפ'ן פּנים קנייטשען פון נעכט־לעבען. די נאַכט טוט אָן אויף איהרע מענשען אַ ספּעציעלע נאַכט קאָליר, וואָס מערקט זיך באַלד, פון דער ווייסער בלוזע רייסט זיך אַ שווערע, צייטיגע ברוסט, איהרע פיס זענען צו קורץ און צו שווער.

— וואו געהט איהר?

— אַריינלייגען דעם בריף, דאָס מוז איך אַליין טון, איך בין באַלד צוריק, לוריע, הייסט זיך דערלאַנגען אַ „תהילים'ל. מיר וועלען שפּילען אַ קאַרטעל. איך בין באַלד צוריק...

און זי פערשווינדט מיט'ן בריף.

א משומד, וואָס האָט אויס ליבע צו זיין באַלעבאַסטע דערמאָרדעט דעם באַלעבאָס

די טעג האָט דאָס ווילנער [illegible] געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס פון משומד י. נאַאום און זיין געליבטער עמיליאַ גאַרלעיעווסקאַ, וועלכע זענען פערמשפּט געוואָרען דורכ'ן ווילנער קרייז־געריכט אויף 15 יאָהר שווערע תפיסה יעדערער פאַר אַ שרעקליכען פערברעכען.

די געשיכטע איז אַזאַ:

אויפ'ן טראַקט פון זשעשאַנער גמינע, אויפ'ן וועג קיין ווילנע איז דעם 10־טען פעברואַר 1929־טען יאָהר געפונען געוואָרען אַ טויטער קערפּער פון אַ מאַנספּערשוין איינגעוויצען בעדעקט מיט אייז. תחילת האָט מען גערעכענט, אַז דער אומבעקאַנטער איז פערפרוירען געוואָרען אונטערוועגס קיין ווילנע, דעם טויטען קערפּער האָט מען געבראַכט אין מתים־שטיבעל פון יאַקוב־שפּיטאַל וואו נאָר אַז האָט אַנגעהויבען פונאַנדערצונעהען האָט מען בעמערקט אַ אויפ'ן קאָפּ פון נאָך 2 טיפע וואונדען, געמאַכט מיט אַ האַק, דאָס האָט בעוויזען, אַז דער אומבעקאַנטער איז דערמאָרדעט געוואָרען, בעת דער אויספאָרשונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס איז דער פּאָלוואַרעק־אייגענטימער אַרום זבראָדנאַ וו. גאַרלעיעווסקי. היות דער פּאָליציי איז בעת מעשה נישט געלונגען צו פאַלען אויף די שפּורען פון די מערדער איז די אויספאָרשונג איבערגעריסען געוואָרען.

אין דער אומגעגענט האָבען זיך אָבער פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער מאָרד איז בעגאַנגען די פרוי פון אומגעקומענעם, די יונגע און שיינע עמיליאַ, וועלכע האָט געפיהרט הינטער די פּלייצעס פון מאַן אַ ליבעס־ראָמאַן מיט זייערען אַנ'אַרבייטער י. נאַאום אַ משומד פון גאַליציע.

סוף סעפּטעמבער האָט די אַלמנה איינגעאָרדענט ביי זיך אַנ'אויפנאַמע אויף וועלכער זי האָט איינגעלאַדען פיל שכנים.

ווען די געסט זענען שוין געווען אַביסעל בגלופין'דיג האָט איינער ב. ראַמאַנקעוויטש אַנגעהויבען זיך צוצורוקען צו דער שיינער אַלמנה דאָס האָט שטאַרק פערדראָסען נאַאומען.

ווען די געסט זענען זיך שוין פונאַנדערגעפאָהרען איז דער שיכור'ער נאַאום אַוועקגעגאַנגען צו ראַמאַנקעוויטשען אַרויסגערופען איהם אויפ'ן גאַס און זיך אַפּגערופען.

— וואָס ווילסטו פון דער אַלמנה, זילסט אַפּנים, אַז מיט דיר זאָל פאַסירען דאָס זעלבע, וואָס האָט פאַסירט מיט איהר מאַן.

די דאָזיגע ווערטער האָבען אויף אַלעמען געמאַכט אַ שטאַרקען רושם, ווען גאַרלעיעווסקאַ האָט זיך דערפון דערוואוסט איז זי אַוועק צו ראָמאַנקעוויטשען און האָט איהם פאָרגעלייגט אַ גרעסערע סומע געלד ער זאָל מאַכען וועגען דעם אינצידענט אַ שווייג.

וועגען דעם האָט זיך אָבער דערוואוסט די פּאָליציי, וועלכע האָט ווידער בענייט די אויספאָרשונג.

די אויספאָרשונג האָט געבראַכט אַ גאַנצע רייה בעווייזען, אַז גאַרלעיעווסקין האָט דערמאָרדעט דער משומד נאַאום, וועלכער איז געווען פערליבט אין גאַרלעיעווסקאַ. און וועלכע האָט איהם צוגערעדט דערצו וועלענדיג פטור ווערען פון איהר עלטערען מאַן פאַר וועמען זי האָט חתונה געהאַט צוליב זיין רייכקייט.

נאַאום און גאַרלעיעווסקאַ זענען אַרעסטירט געוואָרען און דאָס קרייז־געריכט האָט פערמשפּט ביידען אויף פופצעהן יאָהר שווערע תפיסה יעדערען. זיי האָבען אַפּעלירט און די טעג האָט דאָס ווילנער אַפּעלאַציע־געריכט בעטראַכט זייער פּראָצעס.

נאָכ'ן אויסהערען די צוזאַג עדות און די רעדעס פון די צדדים האָט דאָס געריכט נישט איינגעפונען קיין מילדערענדע אומשטענדען און האָט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ בעשטעטיגט לגבי ביידע אַנגעקלאַגטע.

„איהר גיט אונז געלד — אָבער מיר גיבען אייך אַנטיסעמיטיזם“

שאַרפע אַנגריפען אין רומענישער פּרעסע געגען איגער־מיניסטער

בוקאַרעשט (ט"א) די גאַנצע רומענישע פּרעסע קאָמענטירט עהר אָפּשפּהאַליך דעם אינטערוויו, וועלכען עהר איגערן־מיניסטער ה' וואַידאַ־וואָעוואָד האָט ערטיילט דעם אָפּציעלען שליח פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור.

דער „קוראַנטול“, וועלכער שטעהט נאָהענט צום קעניג קאַראָל, שרייבט, אַז דאָס איז די ערשטע הדימטע ערקלערונג פון דער רומענישער רעגירונג, וועלכע דריקט אויס איהר גרייטקייט צו אונטערדריקען די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע, בענוצענדיג זיך צו דעם צוועק זאָגאַר מיט מיליטערישער קראַפט. דאָס דאַרף מען בעטראַכטען אַלס רעזולטאַט פון קעניג קאַראָל'ס אונצופרידענהייט מיט דעם אָפּקלאַנג פון די גוישענישען אין אויסלאַנד, דווקא אין דער צייט, ווען רומעניען זוכט אין אויסלאַנד קרעדיטען.

די איינפלוסרייכע „דימינעאַצאַ“ שרייבט, קאָנענטירענדיג דעם ט"א־אינטערוויו: די ערקלערונג פון ה' וואַידאַ־וואָעוואָד איז אַ ערסטער פּונקט, בעזונדערס אין דעם טייל, אין וועלכען עס רעדט זיך וועגען יעם, אַז יודען אין אויסלאַנד זאָלען העלפען רומעניען בעקומען קרעדיטען. מען קען, שרייבט „דימינעאַצאַ“, אויסטייטשען די דאָזיגע ערקלערונג אין דעם זין, דאָס אויב די אויסלענדישע יודען וועלען געבען געלד, וועלען די רומענער ווערען פּילאָסעמיטישע. אויב אָבער זיי וועלען אונז נישט געבען קיין געלד, וועלען מיר בלייבען אַנטיסעמיטען און ווייטער ברעכען פענסטער אין קלויזענבורג, אונטערצינדען הייזער אין באַטשא און ראַבירען סוטשאַוואַ. און דאָס, שרייבט די ציטונג, האָט געזאָגט אַזאַ רעגירונגס־בעאַמטער, ווי דער איגערן־מיניסטער. דער אינטערוויו פון ה' וואַידאַ־וואָעוואָד פאַר דעם ספּעציעלען שליח פון ט"א רעדט פאַר זיך אַליין.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמפּליכע אָרטאָפּעדישע שוסטערטען, אאַז: קלטרקעס אויף פּלאַטפוסן, קינסטליכע בערעטען א. א. וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכם

פון דער לעצטער מינוט

ווי מיר דערוויסען זיך האָט די בעוואוסטע פירמע ד. מאַרקוס, פּיעטריקאָווער 59, טעלעפאָן 128-02, דערהאַלטען צום איצטיגען סעזאָן די נייעסטע פּערפומען, קעלנישע וואַסערן, טואַלעט־זייפען ווי אויך אַלערהאַנט קאָסמעטיק. 17955

די פּרייזען אויף אַלע אַרטיקלען זענען אויז פערגעוועהנליך נידריגע. קומט און איבערציינט אייך! געדענקט די אַדרעס!

דער מאָרד אין דער נאַכט

(61

גרויסער שפּאַנענדער סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

דער אומבעקאַנטער האָט צוגעפיהרט וואַקסין'ען צום טויער, הינטער וועלכען עס האָבען זיך בעהאַלטען טאַרטשינסקי מיט ריקמאַנען.

דער פערברעכער איז אַליין געקראָכען אין דער בעט אַריין.

— איהר האָט נישט מורא, אַז מ'קאָן אונז דאָ בעמערקען? — האָט דער סעקרעטאַר פון וואַטע אַ פרעג געטאָן, בלייבענדיג שטעהן מיט'ן אומבעקאַנטען.

— ווען מען וועט עס איינפאַלען צו פערדראַכטען, צווי מאַנספּערזאָנען, וואָס שמועסען פריידליך צווישען זיך ביי אַ טויער?.. אפילו דער געניטסטער נעהיים־אַגענט וועט דאָ נישט קענען קלוגער ווערען!... לאָמיר אָבער צוטרעטען צום עיקר ענין... איך פיל צוריקבעקומען דאָס געלד!

— וואָס'ער געלד? — האָט זיך וואַקס ווידער געמאַכט תמ'עוואַטע.

— איהר ווייסט אויסגעצייכענט, וואָס איירע אַ געוויסע בעקאַנטע פרוי האָט אייך איבערגעגעבען אויף דער מאַגיסטראַצקע גאַס...

— די פרוי, וואָס איהר האָט דערהרג'עט?

— שווייגט! — האָט כעס'דיג אַ ציש געטאָן דער אומבעקאַנטער — שווייגט... אַ נישט וועל איך אייך אַוועקשיקען צו איהר אויף יענער וועלט!.. איך דאַרף האָבען געלד — איך מוז דאָס געלד בעקומען... צוליב'ן געלד האָב איך ריזיקירט מיט'ן לעבען, און פון דעם רעכט אויפ'ן געלד וועל איך פאַר קיין שום פּרייז נישט אָפּטרעטען.

— און אויב איך וועל זיך וועל אַפּזאָגען צו געבען אייך דאָס דאָזיגע געלד?..

— וועל איך אייך עפענטליך בעשולדיגען אין דעם, אַז איהר האָט דערהרג'עט צוויי פרויען, אַ מאַן און אַ פרוי... איך וועל דערביי צושטעלען אַזעלכע סמנים, אַז מ'וועט מיט אייך נישט מאַכען קיין לאַנגע שהיות, און, איינס־צוויי, וועט איהר ביי מיר הענגען, ווי אַ טאַטע!...

— אָבער... איך בין דאָך נישט דער מערדער, נאָר איהר!..

— כדי צו פערשאַפען אייך אַ פערגעניגען, קאָן איך עס בעשטעטיגען! — האָט דער אומבעקאַנטער אַ שמייכעל געטאָן, — אָבער קיינער, חוץ אונז ביידע ווייסט דאָך נישט פון דעם, און וועט זיך עס אויך נישט דערוויסען!..

— אַזוי מיינט איהר? — האָט וואַקס אויס־געזופען פערלירענדיג שוין דאָס געדולד, און אויפ־וואַרפענדיג זיך אויף איהם.

דער אומבעקאַנטער האָט אַרויסגעקריצט אַ קללה, און אַרויסגעכאַפּט אַ קינזשאַל.

ער האָט נישט בעוויזען מיט איהם אַ פּאַטש צו טאָן, ווי הינטערוואָלכען זענען אַרויסגעשפּרונגען טאַרטשינסקי, ריקמאַן און די איבערגעטוענע פּאָליציי־לייט.

— ליכט! — האָט טאַרטשינסקי אויסגערופען.

— מיר וועלען באַלד זעהען, ווער ס'איז דער מערדער!

ריקמאַן האָט אָנגעשטעלט אויפ'ן אומבעקאַנטען זיין עלעקטריש לעמפּעל.

דאָס איז געווען אַ שוואַרץ־דאַרהיגער באַרדיגער פערשוין.

די האָאָר און די באָרד זענען געווען צופּאַטעלט און צושויבערט, ווי ביי אַ ווילדען.

— איך קאָן איהם נישט! — האָט ריקמאַן אַרויסגעמורמעלט.

— מיר'ן באַלד זעהען, — האָט דער געהיים־אַגענט געענטפערט — איך געה אַ געוועט, אַז ס'איז ליבעסקינד!

— ליבעסקינד? — האָט וואַקס איבערגע־חור'ט, אויפציטערענדיג מיט'ן גאַנצען קערפּער.

— יאָ, ער!... אַדרבא, קוקט!..

מיט אַ געשיקטער בעוועגונג האָט טאַרטשינסקי אַרונטערגעריסען פון דעם אומבעקאַנטען דעם פּאַ־זיק און די פּאַרד.

פון זיינער מויל האָט זיך אַרויסגעריסען אַ פערוואונדערטער אויסרוף.

אין דעם בלאַסע, צעזויערטען מענשען, וואָס איז איצט געווען איינגעקלעמט אין די אָרעמס פון די פּאָליציאַנטען, האָט ער דערזעהן נישט ליד בעסקינד'ן, נאָר — אַבא האַפּקען!

קאַפּיטעל זעקס־און־צוואַנציג

עפּילאָג

אלס שולדיגער האָט זיך אַרויסגעוויזען האַפּקאַ דער יונגער, וועלכען טאַרטשינסקי האָט צום ווינצינסטען חושר געווען.

דעם אַרעסטירטען האַפּקע האָט מען אַוועקגעפיהרט אויף אַ פערהער, און אויפ'ן יסוד פון וואַקס'ס בעווייזען, האָט מען פערפיהרט נעגען איהם אַ פּראָצעס.

אויף דעם פערהער האָט האַפּקע פער'עקשנט געטענה'ט, אַז ער האָט קיין שום שייכות נישט מיט'ן פערברעכען.

ער האָט גערדאַהט דעם געריכט, און געשריגען, אַז ער וועט צוזינגען די גרעסטע אַדוואָקאַטען אַליין איהם פערטיידיגען.

ווען מ'האָט איהם אַריינגעזעצט אין טורמע, איז איהם איינגעפאַלען צו פּרוּוו־לאָזען אויף קויציע, האָט ער פערלוירען דעם מוט.

ער האָט דאָן דאָן פערשטאַנען, אַז ער האָט נאָר נישט נעגענצושטעלען די בעווייזען פון וואַקסען, בעשטעטיגט פון טאַרטשינסקי'ן, ריקמאַנען און די צוויי פּאָליציאַנטען אַלס עדות, וועלכע האָבען אַליין געהערט זיינע רייד אין טויער.

דערויבער האָט ער בעשלאָסען צו זאָגען דעם גאַנצען אמת.

ער האָט געבעטען, מ'זאָל איהם געבען פּאַפּיר און טינט און פעדער, און אָנגעשריבען אַ מין הודאה וועלכען ער האָט איבערגעגעבען דעם טורמע־גייסטליכען.

אויף דער צווייטער נאַכט, אויסנוצענדיג דעם פערגעהן פון די טורמע־וועכטער, האָט ער זיך אויפגעהאַנגען אין זיין צעלע אויף די שעלקעס...

(פאָרטזעצונג קומט)

בעסטיאַלישער טאַט פון א חתן
דערפיהרט זיין כלה צו זעלבסטמארד

„5־גראשען־בלאַט“ מיילט מיט:

(—) אויף קאמיענא גומער 15 האט זיך נעכ־טען אפגעשפילט דער פינאל פון א שוידערליכער טראגעדיע פון א יונג יודיש מיידעל.

פרל. פ״ן א בעשיירע, ארבייטסלאָס מיידעל איז פון נישט לאנג געווען אויף א פאסטע, דער ווירט שאפטליכער קריזיס האט ארויסגעשמיסען פון די פעררינסט־פלעצער קורם כל די ארבייטענדע פרוי. פרל. פ. האט פערלוירען איהרע באַסטען, איהרע עלטערען ,מיטעלמעסיג פערמעגליכע מענשען האבען זי נישט געצוואונגען צו אנדערער ארבייט מען איז ווי אזוי סיאיז דורכגעקומען. א חוץ דעם איז דאס מיידעל געגאנגען מיט א יונגענדמאן, וועלכען אלע האבען געהאלטען פאר איהר חתן. דער יונגערמאן פלעגט אויך קומען צו די עלטערען אין הויז און איז אלעמען געפעלען געווארען.

שבת ביינאַכט איז דער חתן געקומען צום מיידעל און איהר פארגעלעגט אנשאויספליג אין וואלד אריין. צוזאמען מיט׳ן פארל האבען זיך אויסגעקליבען אין וואלד אריין דעם חתנס עטליכע קאלעגען.

דאס מיידעל איז אהיימגעקומען שפעט ביינאכט א פערוויינטע און דערשלאגענע, ווען די עלטערען האבען זי געפרעגט, וואס עס איז מיט איהר, האט זי אויסגעבראכען מיט א נייעם געוויין. די עלטערען האבען געמיינט, אז דאס מיידעל האט זיך אפשר אמאל צוקריגט, ווי עס מאכט זיך אמאל צווישען יונגוואַרג, מיט׳ן חתן און דאס האט אויף איהר אזוי געווירקט — און מ׳האט זי צורוה געלאזט.

אויף צומארגענס האט דאס מיידעל א גאנצען טאג געוויינט, נישט גערעדט, נישט געגעסען. דאס האט די עלטערען שוין אויסגעוויזען צופיל פאר אנגע־אינפאכען רוגז מיט׳ן חתן און זיי האבען אנגעהויבען צוצושטעהען צום מיידעל מיט פראגען.

דאס מיידעל האט נישט אויסגעהאלטען און איז א ספאזמאטישען געוויין דערצעהלט איהר גרויסע טראגעדיע:

שבת בעת דעם אויספלוג אין וואלד איז די גרופע פערגאנגען אין א ווייטען ווינקעל וואלד, כמעט זיך פערבלאנדזשעט. דא האט זיך דער חתן פלוצים אפגעשטעלט און אין דער אנוועזענהייט פון זיינע קאלעגען איהר געמאכט א שענדליכען פארשלאג.

דאס מיידעל האט געמיינט, אז דער יונגער מאן איז משוגע געווארען, זי האט זיך אומגעקוקט צו די קאלעגען. יענע האבען אבער וואס א עלכע מינעס, דאס זי האט פערשטאנען, ... פארשלאג איז נישט קיין צופעליגער נאר א פ...ארויס געפלאנ־טער זי האט געמוזט אנטלויפען. די אויסוואורפען האבען זי געכאפט און דער חתן האט זי אין דער אנוועזענהייט פון זיינע קאלעגען פערגוואלטיגט:

„איך קען די בושה נישט איבערטראגען“ האט געוויינט דאס מיידעל.

די עלטערען האבען נישט קוקענדיג אויף זייער ווייטאג, דאס מיידעל געוואלט בערוהיגען. עס האט אבער גארנישט געהאלפען.

די נאכט פון זונטאג אויף מאנטאג האט דאס מיידעל אויך קיין אויג נישט צוגעמאכט. אינדערפריה האט זי זיך אנגעטאן, געזאגט די עלטערען, אז זי גיהט אין א פירמע, וואו מען האט איהר צוגעזאגט א פאסטען.

דאס איז אבער נאר געווען אנצאויסרייד. זי איז אוועק אין אנאפטיק, געקויפט זאלץ־זויער און אין הויף אויף ווסכאדניא 16 דעם סם אויסגעטרונקען.

מען האט באלד ארויסגערופען צו דעם אומ־גליקליכען מיידעל די פאגאטאווע, וועלכע האט זי אין א שווערע צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל קיין ראדאגאשטש.

מיט די אויסוואורפען יונגעלייט האט זיך פער־אינטערעסירט די פאליציי.

טראגישער סוף פון א לייכטזיניגער שפאס
בעת א געיעג פון א דראשקע ווערט איין דראזשקאזש דערהרגעט

„5־גראשען־בלאט“ מיילט מיט:

(ג) אויף פיעטריקאווער איז היינטיגע נאכט געפאהרען אויף זיין דראשקע דער 37־יעהריגער מיכאל וועגטלא פון יאסנא 3, אינטער איהם איז נע־פאהרען נאך א דראשקע. אין ביידע דראשקעס זענען געזעסען יונגעלייט מיט פרעהליכע מיידלעך, יונגעלייט האט זיך פערוואלט א שטיק צו טון און זיי האבען בעצאהלט די דראשקאזשעס, אז זיי זאלען איינארדנען „וויטשיגעס“.

די דראשקאזשעס זענען איינגעגאנגען דערויף און אנגעהויבען צו יאגען זייערע פערד. אויף רוג טשערוואנא־גאס איז אבער געשעהען א שרעקליכער פאל, ביידע דראזקאזשעס האבען זיך צוזאמענגע־שטויסען און איבערגעקערט. פון אונטער די דראזש־קעס האבען זיך געהערט שרעקליכע קרעכצען.

די דורכגעהער האבען אלארמירט די פאגאַ־טאווע, וועלכע האט געמאכט דעם סך־הכל פון דעם קאמף, די פאסאזשירען זענען לייכט פערוואונדעט געווארען, דאגעגען איז ביים דראשקאזש מיכאל וועגטלא צובראכען געווארען דער רוקען־ביין און ער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, אויפ׳ן וועג איז ער אבער אין דער פאגאטאווע־קארעטע געשטארבען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיסן

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פאלט אראפ אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטענע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק. מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר־דאקטאר ברקבגרעדונג בעוויזען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

בראך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל־גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פוס און פלאט־פוס ספעציעלע אייגלעגען אין די שיך. קינסטליכע גוטענע פיס און הענד, גוטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בײטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס געזעצליכע ערשטען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטען פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן ד״ר. י. ראפאפארט, ספעציאליסט פאר ברוך, וועלכער געהמט אן און לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט 2. שט. פאר זיין נעמיטענהאפטען פערלעגען מיר א גוטענעם הייל־באנדאזש לויט זיין מעטריק. האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט, אז כ׳קען איהם יעדען אפנציגען חמם עמפפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן אינדערהיים פון 2־3 פ. מ. פון 7־9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא“
אגראדאווא 10 פון 12—1

אינסטרוקטארקע צו אנדולאציע
ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „L. K.“ אין אדמיניסטראציע. 8032

אן אנשטענדיג יונגעל
ווערט געזוכט.
צו ערפאהרען אין אד־מין. פון דער צייטונג.

Dr. med.
A. BANASZ
ספעציאל־ארצט פאר נירען און בלאז־קראנקה,
וואולטשאנסקא 23
טעל. 139־38
נעהמט אן פון 3—4 נ״מ.

א שפולער (רין) אויף האנט
זאפארט געזוכט ביי
A. Wajsblum,
Piotrkowska 17
2־טער הויף.

ŹRÓDŁO
dodatków krawieckich
5 OGRODOWA 5

עמפפעהלט
צו די ביליגסטע פרייזען זעמטליכע שניידער־צודאטען
פון די בעסטע סארטען ווי:

אלפאגא	ערמל־פוטער
וויקטאריא	וולאשאנקע
בעק	טאשען
קלאט	שטייפע לייווענט

בעמערקונג: געדענקט די אדרעס **אגראדאווא 5**

אכטונג, לעטניקעס!
פאדעמביע
— דעם —
„נייעם פאלקסבלאט“
און דאס „5־גראשען־בלאט“
קען מען בעקומען טעגליך אויף דער טראמוויי־סטאציע פאדעמביע (עודקע מיט סאדע־וואסער)

ווענבעריז כירורגישע קליניק
„SANATO“
אגראדאווא 10 טעל. 57־213
1־טע און 2־טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פריזען פון געבורט
אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען
200 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
גאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה, און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערוועו־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען הינטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

רעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
2. שווינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק׳	3½—4½
ד״ר סערשנער קינדער־קראנקה.	9־11 5־4½
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד״ר ביבערגאל הויט און וועגער.קר.	11½—12½
ד״ר שמירגעלד נערווען און כמטטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	12½—1½
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד״ר שמערלאווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	3½—4½

פסיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א.א.וו. פאקען־שטעלען. קינסטליכע בערג־זון־בעשטראל. איינ־שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציע. אויף פערלאנג היילען און שטאט. און לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי־סטאראפאלסקא
צאהן־ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קארענען, פלאמבען א.א.וו.

די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

אכטונג, לעטניקעס!
רודא־פאביאניץ
דעם „נייעם פאלקסבלאט“
און דאס „5־גראשען־בלאט“
קען מען בעקומען
אין דער צוקערניע פון ה׳ גאלדמאן
(געגענאיבער דעם טראמוויי־פושיסטאנעק)

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רעי־עלקייט פון דער אלט־בעוואוסטער רעכטסקאנסולענטען־ביורא פון ה׳
מאנעלע, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 79־148

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי־סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע־לאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 4—7 אוונד.

Komunikacja autobusowa
ŁÓDŹ-PIOTRKÓW
Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

צו אלע ה״ה פריזירער
צו וואס ארויסווארפען געלד, אז איהר בעקומט ביי מיר ביליגער און א רייכער׳ן אויסוואהל ווי די פערשידענסטע קעלנישע און בלומען־וואסערן, ווי אויך אלערארט שטאהל־זאכען.
ביליגסטע קוועלע
Perfumerja J. Drukier
5 Zawadzka 5, tel. 175-92

אנאנסען־פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " 60— " 4 "
נאכ׳ן טעקסט—12 " " " " 18— " 8 "
פאר פאמיליען ... צוג 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל.
א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Nuchman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.